

PASAULES LUTERĀŅU FEDERĀCIJA
MISIJAS UN ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTS
NODAĻA SIEVIETES BAZNĪCĀ UN SABIEDRĪBĀ

BAZNĪCAS SAKA "NĒ" VARDARBĪBAI PRET SIEVIETĒM

Rīcības plāns baznīcām

Priekšvārds

DOKUMENTS "BAZNĪCAS SAKA NĒ VARDARBĪBAI PRET SIEVIETĒM" IR PASAULES LUTERĀŅU FEDERĀCIJAS (PLF) DALĪBBAZNĪCU SADARBĪBAS REZULTĀTS LAIKA POSMĀ NO 1999. LĪDZ 2001. GADAM. TĀ PIRMAIS VARIANTS TAPA, ATBILDOT UZ "ĒKUMĒNISKĀ GADU DESMITA: BAZNĪCA SOLIDARITĀTĒ AR SIEVIETĒM" (1988.–1998. G.) PASĀKUMIEM, UN TO SAGATAVOJA PLF MISIJAS UN ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTA *SIEVIETES BAZNĪCĀ UN SABIEDRĪBĀ* NODAĻAS SEKRETĀRE. DAŽĀDAS SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU GRUPAS TIKA UZAICINĀTAS DALĪTIES SAVĀS PĀRDOMĀS PAR VARDARBĪBU, IEROSINĀT RĪCĪBAS PLĀNUS TĀS MAZINĀŠANAI UN PAPILDINĀT DOKUMENTA TEKSTU.

Dažas baznīcas atbildēja, ka tās jau risina ar vardarbību saistītos jautājumus. Citas nozīmēja sieviešu grupas sniegt atbildi vai izveidoja īpašas darba grupas, lai izvērtētu, vai dokuments atbilst konkrētajai situācijai. Vēl citas piedāvāja labojumus, papildinājumus un skaidrojumus, lai teksts kļūtu vispārlietojams.

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

Dažas baznīcas pārtulkoja dokumenta pirmo variantu vietējās valodās, lai ar to varētu iepazīties plašāka sabiedrība. Reģionālās un valsts mēroga sanāksmēs baznīcu vadītāji apstiprināja dokumentu, atzina vardarbības esamību un nepieciešamību turpināt diskusiju. Citi ieplānoja organizēt izglītojošus pasākumus vai upuru krīžu centrus.

Šīs visas ir vajadzīgas un gaidītas atbildes, kuras PLF izmanto, palīdzot identificēt visdažādākās atklātu un apslēptu vardarbības formu izpausmes. Dokuments piedāvā veidus, kā sievietes, vīrieši un ticīgo grupas varētu sadarboties, lai pārvarētu vardarbības grēku pret sievietēm, tas ievaino indivīdus, grupas un pašas baznīcas tēlu. Lai kļūtu par dziedinātājiem, mums vispirms jādziedina sevi.

Šis apzināti īsais darba dokuments aicina indivīdus un draudzes izmantot to kā diskusiju avotu. PLF piedāvā šo dokumentu kā savu ieguldījumu "Vardarbības pārvarēšanai desmit gados: baznīcas meklē izlīgumu un mieru" (2001.–2010. g.) un ANO izsludinātajā "Starptautiskajā gadu desmitā miera un nevardarbības kultūras veicināšanai pasaules bērniem" (2001.– 2010. g.).

Kad cieš vardarbības upuri, cieš arī Dievs. Strādāsim kopā, lai izskaustu jebkādas vardarbības formas, kuras ir pāridarījums Dievam un cilvēcei.

/Paraksts/

IŠMAĒLS NOKO,

Pasaules luterāņu federācijas ģenerālsekretārs

Ženēva, 2001. g. decembrī

Pateicība

Mēs esam pateicīgi daudziem drosmīgiem cilvēkiem, vīriešiem un sievietēm, kas turpina iestāties pret vardarbības izbeigšanu sievietēm un bērniem. Ikvienu iniciatīva, kuras mērķis ir caur Kristu iedarboties uz visām baznīcas dzīves izpausmēm, apliecinot sievietes lomu, ir uzslavas vērts.

Mēs pateicamies daudzām baznīcām, sieviešu un citām grupām, kas atsaucās mūsu uzaicinājumam piedalīties šīs publikācijas bagātināšanā, it īpaši Evaņģēliski luteriskajai baznīcai Amerikā un Evaņģēliskajai baznīcai Vācijā. Mēs arī pateicamies tiem, kuri iecerējuši to lietot kā diskusiju avotu, un tiem, kuri to tulko, padarot tās saturu pieejamu plašākam lasītāju lokam.

It īpaši mēs paužam savu līdzjūtību visām tām sievietēm un viņu bērniem, kas pūlas pārvarēt apspiešanu un varētu tiešā vai netiešā veidā gūt labumu no šī dokumenta.

Mēs novērtējam to zinātnieču un aktīvistu ieguldījumu, kuru darbi sniedz bagātīgu informāciju par vardarbību, jo īpaši Pamelas Kūperes-Vaitas, Elizabetes A. Džonsones un Hisako Kinukavas.

Pateicība jāizsaka arī PLF padomes izveidotajai īpašajai komisijai, kas apstiprināja dokumentu publicēšanai, kā arī PLF Misijas un attīstības departamenta darbiniekiem.

Vardarbība pret sievietēm ir sena un grūti apkarojama parādība. Globālas aktivitātes ilgākā laika posmā ir palīdzējušas mums skaidrāk apzināties pret sievietēm nodarītās vardarbības ļaunumu un tā ietekmi uz dzīves kvalitāti kopumā. Pasaules luterāņu federācija (PLF) pievērsusies šim jautājumam vairākās nesenās padomes sēdēs, kurās tika apspriesta tālākā rīcība dalībbažnīcās un caur tām (5. pielikums). Dažas bažnīcas izrādījušas atzinības vērtu iniciatīvu, uzņemdamās vadošo lomu plašos izglītošanas un rīcības plānošanas procesos. ANO 4. pasaules konferences par sievietēm 1995. gadā izdotā *Rīcības platforma un Pekinas deklarācija* aprakstīja vardarbību pret sievietēm kā vienu no starptautiskās sabiedrības prioritātēm, kas jārisina nekavējoties.

“EKUMĒNISKĀ GADU DESMITA: BAZNĪCA SOLIDARITĀTĒ AR SIEVIETĒM” (1988. – 1998. G.) NOSLĒGUMA DOKUMENTS
STINGRI ATBALSTA

“visu vardarbības formu (seksuālās, reliģiskās, psiholoģiskās, strukturālās, fiziskās, garīgās, militārās) un vardarbības kultūras izskaušanu, jo īpaši gadījumos, kad tās apdraud sieviešu dzīvību un pašcieņu. Un mēs apliecinām savu gatavību stāties pretī jebkuram mēģinājumam pamatot, slēpt vai attaisnot vardarbību. Mēs pasludinām, ka tās klātbūtne bažnīcā ir noziegums pret Dievu, cilvēci un pasauli.”¹

Atsaucoties šim aicinājumam bažnīcām, PLF padome savā 1999. gada sēdē apņēma:

- iedrošināt visas dalībbaznīcas risināt sāpīgo vardarbības problēmu pret sievietēm jebkādās konkrētajā vietā sastopamajās tās izpausmēs;
- uzdot nodaļai "Sievietes baznīcā un sabiedrībā" izstrādāt ierosinājumus, kā palīdzēt baznīcām risināt šo problēmu.²

Nodaļa *Sievietes Baznīcā un sabiedrībā* (SBS)

sagatavoja dokumenta pirmo variantu un iepazīstināja ar to visus baznīcu vadītājus, sieviešu pārstāves, garīgos seminārus un ekumeniskās organizācijas ar mērķi

- iedrošināt baznīcas katru tās īpašajā situācijā atvērties, lai ieraudzītu, kā vardarbība pret sievietēm ielaužas mūsu ikdienas dzīvē ne tikai atklātos, bet bieži arī viltīgos un apslēptos veidos, kas reizēm pat netiek uzskatīti vai atzīti par vardarbību;
- izmantot šo dokumentu kā diskusiju avotu draudzēs, interešu grupās, kā arī garīgajos semināros un citās ar baznīcu saistītās izglītības iestādēs;
- analizēt, atzīt un izprast vardarbības lokālās izpausmes;
- apzināt individu, baznīcas, sabiedrības un organizāciju iespējas mazināt vardarbību un sniegt palīdzību vardarbības skartajiem;
- reģistrēt un popularizēt pozitīvus rīcības plānus un pasākumus, kas varētu kalpot par paraugu citiem, kuri meklē metodes vardarbības ierobežošanai;
- piedāvāt šo dokumentu draudzēm kā detalizētu rokasgrāmatu darbam pie pārveidotas un pārveidojošas sieviešu un vīriešu kopienas;

- no PLF puses sniegt ieguldījumu Pasaules baznīcu padomes izsludinātajā "Vardarbības pārvarēšanas gadu desmitā: baznīcas meklē izlīgumu un mieru" (2001.–2010. g.), kā arī ANO "Starptautiskajā gadu desmitā miera un nevardarbības kultūras veicināšanai pasaules bērniem" (2001.– 2010. g.).

Bieži ir dzirdēts, ka vardarbība ir ģimenes privāta lieta un tādēļ tā jārisina ģimenes līmenī. Globālā kustība pret vardarbību tomēr ir atklājusi, ka tā vairs nav indivīdu privāta lieta, bet gan vispārēja parādība, kas skar daudzas sievietes visā pasaulē neatkarīgi no tā, vai viņas dzīvo ziemeļos, dienvidos, austrumos vai rietumos, ir pārtikušas vai trūcīgas, ļoti izglītotas vai neprot pat lasīt, ieņem augstus amatus vai strādā vienkāršus darbus, pieder augstākajai sabiedrībai vai mīt nožēlojamos graustos. Vardarbība nepazīst robežas un apdraud visu vecumu sievietes, kuras sauc pēc stingras, pozitīvas rīcības. Viņu saucieni vairs nedrīkst tikt apklusināti un noslāpēti mājas četrās sienās ģimenes labās slavas, goda, drošības, stabilitātes, bērnu vai citu apsvērumu dēļ, jo vardarbība pret sievietēm ir grēks.

Var jau apgalvot, ka tā ir sieviešu problēma, kas jārisina pašām sievietēm. Dažas sievietes to arī dara: cīnās par taisnīgumu, informējot sabiedrību, lobējot izmaiņas valsts struktūrās un politikā, kā arī palīdzot upuriem pārvarēt vardarbības sekas un atgriezties normālā dzīvē. Taču vardarbību tas neaptur. Daudzas nevalstiskās organizācijas un Apvienoto Nāciju struktūrvienības uzstāj, ka vardarbība pret sievietēm ir cilvēktiesību jautājums un tam būtu jāvelta atbilstoša uzmanība.

Šāda konceptuāla nostādne ļauj cerēt uz lielāku valdību saistošo normatīvo aktu un politisko programmu atbalstu. Tomēr šis process notiek ļoti lēni, jo pat labākajā gadījumā politiska programma pauž tikai labus nodomus, kurus interpretē tādi izpildvaras orgāni, kā, piemēram, tiesas, policija un citi. Bet, lai šīs iestādes efektīvi īstenotu politiskas programmas un likumus, tās būtu vispirms jāinformē par problēmas būtību.

Reliģiju bieži izmanto kā instrumentu sieviešu apspiešanai. Viens no ticīgo uzdevumiem ir apliecināt reliģijas spēju atbrīvot, kā tas norādīts *Rīcības platformā un Pekinas deklarācijā*. "Reliģija, doma, sirdsapziņa un ticība drīkst un var dot ieguldījumu sieviešu un vīriešu morālo, ētisko un garīgo vajadzību apmierināšanā un viņu lomas pilnvērtīgā īstenošanā sabiedrībā."³ Mums šis izteikums jāizdzīvo un jāizmaina teoloģiskie uzskati, politika un ieradumi, kas pauž pretējo. Sākumā Bībeles lasītājiem var paskaidrot, ka arī Raksti atspoguļo kontekstus, kultūras un laikmetus, kuros tie radušies; un Bībeles interpretācijām jālūkojas tālāk un jāpaceļas pāri šīm reālijām, lai saskatītu Evaņģēlija dzīvi apstiprinošo vēsti. Šis uzdevums ir ļoti grūts, un to var pārprast kā ticības apdraudējumu. Ja Baznīca vēlas izrauties no vardarbības apburtā loka un radīt pārveidotu un pārveidojošu vīriešu un sieviešu kopienu, tai jāuzņemas šis risks.

Nav ne mazāko šaubu, ka vardarbība pret sievietēm ir sāpīga realitāte, ko sievietes redz un piedzīvo ik dienas. Jāatzīmē, ka tas ir ļoti nepatīkams un sāpīgs jautājums

arī dažiem vīriešiem. Sarunas par šo tematu izraisa viņos kaunu, dusmas, aizvainojumu un vainas apziņu, jo viņiem šķiet, ka vīrieši nonākuši apsūdzēto lomā. Daži noliedz vardarbības pastāvēšanu vispār vai to, ka viņiem būtu ar to kāds sakars. Retos gadījumos vīrietis var pat apgalvot, ka viņam kā tēvam, vīram vai brālim ir uz to tiesības. Daži vīrieši piedzīvojuši sieviešu vardarbību.

Sievietes nedrīkst vardarbībā vainot tikai vīriešus. Sievietes ir slēpušas vai noliegušas vardarbības faktu, jo jutušās apkaunotas un pazemotas. Dažas sievietes kļuvušas apātiskas un iemācījušās pieņemt vardarbību kā neatņemamu savas dzīves sastāvdaļu, baidīdamās piedzīvot atkārtotu vardarbību vai aiziet no mājām. Sievietes reizēm lieto vardarbību pret citām sievietēm un vīriešiem. Bieži saka: "Sievietes ļaunākais ienaidnieks ir viņa pati." Visi cilvēki pieder sistēmai, kas veido un ietekmē viņus, kā arī prasa ievērot reliģijas, kultūras, tradīcijas un patriarhāta iedibinātās lomas un uzvedības normas. Ja vēlamies izbeigt vardarbību pret sievietēm un bērniem, vīriešiem un sievietēm jāapvienojas pret to. Viņiem jājautā sev: "Ko man šī problēma nozīmē, un kā man būtu jādomā, jārikojas un jāreaģē, lai vardarbību ierobežotu?" – "Gluži tāpat kā sieviešu kustība aicina izveidot jaunu sievišķā modeli, kurā sievietes ir pilntiesīgas personas, ne upuri, nepieciešami arī jauni vīrišķā modeļi, kas neiekļauj vai neizceļ kundzību pār sievietēm."⁴ Līdzīgā kārtā jāaplūko jauni sieviešu eksistences modeļi, kuros sievietes protestētu pret apspiešanu, nevis rāmi to paciestu. Sistemātiska dzimtes analīze palīdzētu mums apzināties vīriešu un sieviešu uzskatus, lomas un izturēšanos, ko nosaka LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

relīģija, kultūra, patriarhāts, un iespējas tos izmainīt. Ja sievietes un vīrieši atteiktos no savstarpējām aizdomām, naidīguma, bailēm, šaubām un nedrošības, lai kopīgi pārrunātu šo jautājumu, varētu izveidoties savienība un patiesa partnerība vardarbības grēka izskaušanai.

Feminisma kustība ir demonstrējusi, ka "sievietes pretēji fundamentālistiem nav pratušas vērsties pie vīriešu solidaritātes jūtām,"⁵ tādējādi provocējot zināmu naidīgumu pret sievietēm, kas situāciju sarežģī vēl vairāk.

Nepieciešamība saliedēt vīriešus un sievietes darbam pie dziedinātas un dziedējošas *šalom* jeb miera kopienas celšanas padara vardarbību pret sievietēm ne tikai par dzīvības, bet arī ticības jautājumu. Kā ticīgo kopiena Baznīca vispirms šo uzdevumu pilda, apliecinot, ka Dievs gan sievieti, gan vīrieti radījis pēc sava tēla un vienlīdz lielā mērā piešķīris tiem atbildību un privilēģiju būt par visas radības pārvaldniekiem. Tā raugās uz Jēzu un Viņa solidaritāti ar sievietēm kā paraugu, kuram visiem būtu jāseko. Tā saskata tajā, ka Svētais Gars tiek izliets pār sievietēm, vīriešiem un bērniem kā kopības un vienlīdzības zīme un Dieva dāvana, ko mēs saņemam ticībā caur kristību. Taisnošana žēlastībā caur ticību apliecina, ka nevienu nedrīkst atstumt vai pazemot patriarhāta un hierarhijas vārdā. Tādēļ Baznīca uzskata vardarbību pret sievietēm par grēku pret dzīvību, kas ir jāatzīst un jānosoda, jo tas noliedz Dieva tēla klātbūtni upurī, vai tas būtu sieviete, vīrietis, meitene vai zēns.

“Vardarbība ne tikai nodara kaitējumu upura fiziskajam, emocionālajam un psiholoģiskajam stāvoklim, bet arī grauj varmāku cilvēciskumu. [Baznīca uzskata, ka] ikviens vardarbības akts pret sievietēm Baznīcas iekšienē ievaino Kristus miesu un liedz tai kļūt par vīriešu un sieviešu kopienu.”⁶

Kā kopienai, kas ir aicināta atbrīvot visus apspiestos, Baznīcai ir pienākums iesaistīties vīriešu un sieviešu atbrīvošanā no vardarbības kultūras pilnvērtīgai dzīvei un sadraudzībai. Lai Baznīca spētu pildīt pravietisku lomu, tai jāievaino pašapmierinātie un jāmierina ievainotie.

Tas prasa lielu apņēmību, disciplīnu un saskaņotus pasākumus sabiedrības informēšanā, vērtību orientācijā, konsultāciju un palīdzības sniegšanā upuriem. Baznīca nedrīkst ilgāk uztvert sieviešu problēmas kā tai vienaldzīgu tēmu “tur ārā”, kas uz Baznīcu neattiecas. Kā ticīgo kopienai Baznīcai jāiesaistās laicīgajos mēģinājumos analizēt, kas pamudina vīrieti izturēties vardarbīgi, kāpēc sievietes nespēj izrauties no vardarbības cikla un kā Baznīca, būdama Dieva instruments, varētu apturēt tās izplatību. Kā ietekmīgai kopienai Baznīcai ir jāiemāca vīriešiem un sievietēm ne tikai cienīt vienu otru, bet arī cienīt Dieva tēlu vienu otrā.

Baznīcai kā cerību un mīlestību nesošam Dieva instrumentam jāsniedz cerība un jaunas dzīves iespējas upuriem, kā arī izdevība varmākām nožēlot, laboties un dzēst nodarīto. Tai arī jā rūpējas, lai nākamās paaudzes būtu ne tikai Dieva Vārda klausītāji, bet arī Labās Vēsts darītāji. Pasaules luterāņu kopienai ir visas iespējas

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

uzņemties dinamisku un vadošu lomu šī jautājuma risināšanā.

Tajā pašā laikā Baznīcai jāatver tās struktūras, politikas, teoloģijas un rīcības pašanalīzei, lai tā spētu pilnībā īstenot uzdevumu būt par pārveidotu un patiesi pārveidojošu liecinieku kopienu.

PROBLĒMA ĪSUMĀ

Vardarbība daudzos dažādos veidos skar sievietes ikvienā viņu dzīves posmā visā pasaulē. Pat īss informācijas kopsavilkums no daudzām pasaules malām rāda biedējošu un nomācošu ainu.

“Bērnībā meitenes var tikt pakļautas pāragrām laulībām, seksuālai vardarbībai un dzimumorgānu izkropļošanai. Bērnībā, pusaudža gados un pieaugušajā dzīvē sievietēm var tikt liegta izglītība, veselības aprūpe un pat pārtika, pārvietošanās brīvība, tiesības izvēlēties mācības, profesiju un dzīvesdraugu. Visa mūža garumā sievietes var tikt pakļautas piespiedu grūtniecībai, emocionālai, fiziskai vai seksuālai varmācībai no radnieku, partnera, vīra vai ģimenei nepiederōšu personu puses, kā arī kļūt par seksuālās uzmākšanās, cilvēku tirdzniecības vai izvarošanas upuriem.

Vardarbība ģimenē, tas ir, vardarbība, kurā vainojami ģimenes locekļi, ir visizplatītākā vardarbības forma pret sievietēm. Pētījumi trīsdesmit piecās valstīs liecina, ka no vienas ceturtdaļas līdz pusei visu sieviešu fiziski cietušas no bijušā vai esošā drauga vai vīra. Tas ir galvenais sieviešu traumatisma cēlonis, kas dažos gadījumos atkārtojas gandrīz katru dienu, dažkārt izraisot nāvi.

No vardarbības cieš nesamērīgi daudz pusaudžu un jaunu sieviešu. Četrdesmit līdz piecdesmit astoņi procenti seksuālo noziegumi tiek vērsti pret piecpadsmitgadīgām un vēl jaunākām meitenēm, turklāt parasti vainīgais ir ģimenes loceklis vai upurim zināms cilvēks.

Vardarbība var atstāt negatīvas sekas ne tikai uz sievietes psiholoģisko stāvokli, bet arī uz seksuālo un reproduktīvo veselību, piemēram, rodas nevēlama grūtniecība, spontānais aborts, iegurņa iekaisums, hroniskas sāpes iegurņa rajonā, seksuāli transmisīvās slimības, HIV/AIDS un neauglība. Bailes no vardarbības ģimenē bieži attur sievietes no kontraceptīvo līdzekļu lietošanas vai prasības, lai tos izmanto viņu draugs vai vīrs.”⁷

KĀ DEFINĒT JĒDZIENU “VARDARBĪBA PRET SIEVIETĒM”?

Jēdziens “vardarbība pret sievietēm” nozīmē

“ikvienu uz dzimumu balstītu vardarbības aktu, kas nodara vai var nodarīt fizisku,

seksuālu

vai psiholoģisku kaitējumu

vai ciešanas,

ieskaitot draudus šādus aktus veikt, piespiešanu vai nepamatotu brīvības ierobežošanu, neatkarīgi no tā, vai tas notiek sabiedriskajā vai privātajā dzīvē”.⁸

“Vardarbība pret sievietēm nav lineārs process, kas aizvien pasliktinās, tā nav pat cikliska parādība, kas nāk un aiziet, un atkal atgriežas, lai mocītu. Tā ir kā viesuļvētra, kas aizvien pieņemas spēkā un ierauj savā virpulī sievieti un tai tuvos cilvēkos un mētā tos apkārt sasistus, dezorientētus, visu zaudējušus un reizēm pilnībā zudušus dzīvei. Vardarbībai pat nav viena cikla, ko var izstudēt, saprast un tādējādi sagatavoties tam, bet gan

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

vairāki cikli, kas uzbrūk no vairākām pusēm, tostarp no sistēmām un struktūrām, kas regulē mūsu dzīvi.”⁹

Šis dokuments mēģina nosaukt un izpētīt tiklab redzamās, kā apslēptās vardarbības formas pret sievietēm. Tas aplūko dažus palīdzības veidus, kas upuriem nepieciešama ceļā no cietēja lomas uz izdzīvošanu un cilvēka cienīgu dzīvi. Tas piedāvā vairākas pozitīvas rīcības shēmas, kas var ierobežot vardarbību. Dokuments nesatur priekšrakstus, bet gan uzaicinājumu iepazīties ar grēka atzīšanas, upuru ticības atjaunošanas dzīvei un izglītošanas procesu. Pielikumos iekļauti papildliteratūras saraksti un informācija sievietēm, kuras cieš, un tiem, kuri vēlas viņām palīdzēt.

Sāksim šo procesu ar jautājumu:

“Vai vardarbība pastāv arī Baznīcas iekšienē?”

/Paraksts/

Prisila Singha

Pasaules luterāņu federācijas

Misijas un attīstības departamenta

nodaļas *Sievietes Baznīcā un sabiedrībā* sekretāre

1. NODAĻA. GRĒKA ATZĪŠANA

Grēks ir verdzības stāvoklis, kas nosaka un izkropļo cilvēka dzīvi. Grēks ir novēršanās no Dieva, kas noved pie grēcīgas rīcības pret citiem cilvēkiem, kontrolējot, aizskarot un fiziski ietekmējot viņus. Šādu rīcību bieži attaisno ar pieņēmumu, ka dažiem ir lemts valdīt pār citiem. Piemēram, 1. Mozus grāmatas 3. nodaļas 16. pantu “.. tava iegriba būs pēc tava vīra, bet viņam būs valdīt pār tevi” bieži izmanto, lai attaisnotu vīriešu kontroli pār sievietēm. Taču šī Rakstu vieta apkopo grēka ienākšanas sekas pasaulē un raksturo kritušo cilvēci, nevis atspoguļo Dieva sākotnējo plānu. Tas ir kritušais stāvoklis, no kura Jēzus Kristus mūs jau ir atpestījis. Kritušais stāvoklis saglabājas, jo mēs nevēlamies pieņemt taisnošanu caur Dieva žēlastību ticībā, ko esam saņēmuši caur Kristu. Dieva izlīguma akts ne tikai atbrīvo mūs kā indivīdus no grēka varas, bet arī palīdz mums būt vienotiem Kristū. (Gal 3:28)

Baznīcai jānorāda, ka radišanas stāstu iespējams skaidrot divējādi, jo atsevišķu Rakstu vietu, tādu kā 1Moz 3:16, populāri skaidrojumi ir tikuši izmantoti sieviešu pakļaušanai. Rakstu vietas Ef 5:22–24, 1Kor 11:2–16, 1Tim 2:9–15, Kol 3:18 tikušas līdzīgi izmantotas. Tāpēc Baznīcai vispirms jāatzīst, ka vardarbība pret sievietēm ir ne tikai grēks “tur ārā”, pasaulē – arī daži Baznīcas locekļi reizēm ir veikuši

tādas grēcīgas darbības un mēs esam grēkojuši gan rīkojoties, gan vilcinoties rīkoties.

Lai cik neregulāri, nenozīmīgi vai neadekvāti šie pasākumi arī liktos, Baznīca kā dziedējoša kopiena ir daudzkārt mēģinājusi risināt sieviešu vardarbības problēmu. Dažas Baznīcas kopienas uztur drošus, īslaicīgus patvērumus sievietēm un nodrošina dvēseļkopšanu vai vismaz risina vardarbības jautājumu privāti kā ģimenes problēmu. Gandrīz visu šo dziedināšanas un atbalsta aktivitāšu iniciatores ir sievietes, un parasti tās balstās uz brīvprātīgo darbu.

No kancelēm un Baznīcas izglītojošiem instrumentiem tomēr vēl nav pietiekami plaši izskanējis atklāts vardarbības nosodījums pret sievietēm un atzīšanās, ka Baznīca nespēj to ierobežot pasivitātes un dažu tradīciju dēļ. Pārāk bieži Baznīca ir mēģinājusi tikt galā ar vardarbību pret sievietēm "noliedzot tās svarīgumu, to banalizējot, izliekoties to neredzam vai norobežojoties no tās"¹⁰. Tādēļ baznīcai jāizanalizē, vai "tā nav gadsimtiem ilgi sludinājusi Evaņģēliju veidā, kas veicinājis vīriešu noslieci uz vardarbību, sieviešu un meiteņu bezspēcību un sabiedrības iecietību pret vardarbību ģimenē"¹¹.

Baznīca varētu ķerties pie šī uzdevuma, skaidrojot kontekstu daudzveidību Rakstos un nepieciešamību pacelties pāri šiem ierobežojumiem, lai nostādītu Evaņģēlija vēsti ikvienas situācijas centrā, tādējādi

sniedzot dziedināšanu un brīvību Kristū ne tikai indivīdiem, bet arī ģimenēm un kopienām.

Vissvarīgākais: ir jāatzīst, ka vardarbība pastāv arī Baznīcas iekšienē, jo Baznīcas politika un prakse liedz sievietēm ieņemt vadošus amatus. Baznīcā arī reāli pastāv garīdznieka amata ļaunprātīgas izmantošanas gadījumi, seksuāli pārkāpumi, kontrole pār dažām darbiniecēm un nevēlēšanās iejūtīgi un taisnīgi risināt šos jautājumus.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Publiski paziņot, ka visas vardarbības formas ir grēks, kas ignorē Dieva tēlu gan vainīgajā, gan upurī, un ka to nekādā gadījumā nedrīkst pieļaut vai attaisnot.*
- *Vadoties pēc situācijas, informēt draudzes par dažādu vardarbības formu pastāvēšanu pret sievietēm Baznīcā un sabiedrībā.*
- *Izstrādāt stratēģiju un mehānismu vainīgo saukšanai pie atbildības Baznīcā un sabiedrībā.*
- *Katru gadu noteiktos laika periodos pievērst īpašu uzmanību vardarbības problēmai, piemēram, atzīmēt "Solidaritātes svētdienu ar sievietēm".*
- *Nozīmēt darbiniekus, kas risinātu, mazinātu un kontrolētu vardarbību pret*

sievietēm, piemēram, atvērt Baznīcā labi finansētu diennakts palīdzības centru sievietēm.

- *Izveidot modrības grupas, kas pārbaudītu ziņas par vardarbību kopienās.*
- *Iekļaut vardarbības problēmu pret sievietēm sprediķos, iesvētes mācībā un teoloģiskās izglītības programmās.*
- *Rosināt diskusijas par šo problēmu Baznīcu izglītības un garīgā personāla sagatavošanas iestādēs.*
- *Padarīt Baznīcu par drošu vietu, kurā vardarbības upuri var meklēt patvērumu, atbalstu un dziedināšanu.*
- *Piedāvāt dziedināšanas iespējas gan vardarbības upuriem, gan vainīgajiem.*
- *Iegūt vietējo administratīvo iestāžu atbalstu un palīdzību.*

PAPILDLITERATŪRA

No Longer a Secret. The Church and Violence against Women.
Aruna Gnanadason. 2nd revised ed. Geneva: WVV Publications, 1997.

Women, Violence and Nonviolent Change. Edited by Aruna Gnanadason. Musimbi Kanyoro, Lucia Ann McSpadden. Geneva: WCC Publications, 1996.

The Cry of Tamar. Violence against Women and the Church's Response. Pamela Cooper-White. Minneapolis: Fortress Press, 1995.

PIEZĪMES

2. NODAĻA. DAŽĀDU PERSONISKĀS VARDARBĪBAS FORMU ANALĪZE

Pirms doties palīgā vardarbībā cietušajām sievietēm, ir svarīgi izprast vardarbības dažādās dimensijas. Personisko vardarbību bieži risina kā privātu problēmu. Realitāte rāda, ka nepieciešams cits risinājums. Personiskā vardarbība ietekmē ne tikai sieviešu fizisko un psiholoģisko stāvokli, bet arī viņu garīgo dzīvi. Kad cietušās sievietes meklē alternatīvus risinājumus, padomu vai mierinājumu no garīgajiem vadītājiem un institūcijām, neadekvātā, neefektīvā uzņemšana, ar ko viņas sastopas, liek tām justies vienām, nodotām un dusmīgām. Viņas jautā: "Kāpēc Dievs atstājis mani manās sāpēs, un kam domāta Baznīca?"

Personiskā vardarbība ietekmē ne tikai sievietes, kuras no tās cieš, bet arī apkārtējos. Sievietes bieži pilda trīskāršu lomu – pelnītājas, mājsaimnieces un bērnu audzinātājas. Lai tiktu ar to galā, viņām jāstrādā ilgas stundas, veltot pārāk maz laika uzturam, miegam un medicīniskajai aprūpei, līdz viņas sāk ciest no spēku izsīkuma. Ja šo sieviešu laulātie draugi izgāž pār viņām arī savas dusmas, viņu dzīve kļūst vēl nožēlojamāka. Visredzamākā personiskās vardarbības forma ir fiziskā un seksuālā vardarbība, tomēr emocionālā vai psiholoģiskā vardarbība var būt tikpat postoša vai pat daudz postošāka un atstāt ilgākas sekas.

VARDARBĪBAS VEIDI

1. Fiziskā vardarbība

Ikviens pāridarījums, kas atstāj fiziskas rētas vai zilumus uz ķermeņa, piemēram, sitieni ar rokām vai priekšmetiem, dedzināšana ar cigareti, spārdīšana kājām, piespiedu sterilizācija un aborts, dzimumorgānu izkropļošana, īpašuma bojāšana un tamlīdzīgi.

2. Seksuālā vardarbība

Ikvienu darbību, kuras mērķis ir izmantot kādu personu ar vai bez šīs personas piekrišanas otras personas seksuālo vēlmju apmierināšanai, ir seksuālā vardarbība. Tā var būt vērsta pret padoto. Seksuālā vardarbība var izpausties fiziskā kontaktā, piemēram, tādā kā izvarošana, incests, nepiedienīga uzvedība un uzmākšanās kolēģēm vai padotajām, pieskaroties, apskaujot, skūpstot, glāstot, iesaistot dzimumaktā (vaginālā, anālā vai orālā) vai arī jebkurā citā darbībā, kas pazemo sievietes un bērnus, lai seksuāli uzbudinātu vainīgo. Tā var izpausties arī bez kontakta – divdomīgos skatienos, neķītrās vai pavedinošās piezīmēs, piespiežot sievietes skatīties pornogrāfiju vai pozēt pornogrāfijai, atkailinot dzimumorgānus, piedauzīgās vai anonīmās telefona sarunās vai arī izsekošanā.

3. Emocionālā jeb psiholoģiskā vardarbība

Cilvēkiem attiecības ir nepieciešamas identitātes un piederības sajūtai, kā arī jēgpilnai dzīvei. Nepieciešamība pēc attiecībām, savstarpējām jūtām un kopīgas atbildības mudina cilvēkus meklēt, uzturēt un kopt attiecības. Taču, ja sievietes kļūst par īpašumu vai manipulāciju dēļ nonāk bezpalīdzīgā stāvoklī, šī nepieciešamība tiek izmantota ļaunprātīgi. Tas var notikt šādos veidos:

Izslēgšana: izliekas, ka sievietes neeksistē, parasti tas tiek izteikts caur ķermeņa valodu, piemēram, komitejas sanāksmēs sieviešu ieteikumi vai ierosinājumi tiek ignorēti.

Noraidījums: izsaka vēlmi, kaut sieviete neeksistētu, piemēram, "Es vēlos kaut tu nebūtu mana sieva/ mana draudzene".

Izolācija: liedz upuriem vērsties pēc palīdzības vai meklēt kontaktus ar citu cilvēku. Dažās laulībās jaunas sievietes tiek izrautas no draudzīgas ģimenes, lai dzīvotu ar naidīgiem vīra radiem, viņām tiek liegta informācija par ģimeni, viņas ieslēdz vai liek viņām uzturēties noteiktās telpās.

Kritika: piesiešanās, strīdi, lamāšanās, izsmiešana, pārmetumi un sievietes pazemošana vienatnē vai citu priekšā.

Ārējais aplis:

Fiziskā un seksuālā vardarbība

Vidējā apļa sadaļas (pulksteņrādītāja virzienā):

IEBIEDĒŠANA

Biedēt viņu ar skatieniem, darbībām, žestiem • daudzot priekšmetus • demolējot viņas īpašumu • darot pāri mājdzīvniekiem • draudot ar ieročiem.

EMOCIONĀLĀ VARDARBĪBA

Viņu pazemojot • liekot viņai sevi ienīst • apsūkājot • liekot viņai iedomāties, ka ir zaudējusi prātu • veicot psiholoģiskas manipulācijas • noniecinot viņu • liekot viņai justies vainīgai.

IZOLĀCIJA

Kontrolējot, ko viņa dara, ar ko satiekas un sarunājas, kurlp dodas • ierobežojot viņas saiknes ar ārpasauli • attaisnojot savu rīcību ar greizsirdību.

VAINAS MAZINĀŠANA, NOLIEGŠANA UN UZVELŠANA SIEVIETEI

Neuztverot pāridarījumu un viņas bažas nopietni • apgalvojot, ka nekas nav noticis • uzliekot atbildību par varmācīgu izturēšanos • apgalvojot, ka viņa to izprovocēja.

MANIPULĒŠANA AR BĒRNIEM

Liekot viņai justies vainīgai bērnu priekšā • izmantojot bērnus, lai nodotu ziņas • izmantojot apciemojumus, lai viņu mocītu • draudot bērnus atņemt.

ATSAUKŠANĀS UZ VĪRIEŠA PRIVILĪĢĒTO STĀVOKLI

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

Izturoties pret viņu kā pret kalponi • pieņemot visus svarīgos lēmumus • uzvedoties kā "pils saimniekam" • definējot vīriešu un sieviešu lomas.

EKONOMISKIE IEROBEŽOJUMI

Aizliedzot viņai strādāt • liekot viņai izlūgties naudu • nosakot viņai uzturādu • atņemot viņai naudu • turot viņu neziņā par vai neļaujot piekļūt ģimenes ienākumiem.

PIESPIEŠANA UN DRAUDI

Izsakot un/vai īstenojot draudus nodarīt viņai pāri • draudot viņu atstāt, izdarīt pašnāvību, ziņot par viņu sociālajiem darbiniekiem • piespiežot viņu atsaukt apsūdzību • piespiežot viņu veikt kriminālas darbības.

Iekšējais aplis:

VARA UN KONTROLE

Varas un kontroles rats. Pārpublicēts ar

projekta „Vardarbības novēršana ģimenē” koordinatoru atļauju

Duluta, Minesota, ASV ^{12a}

spriedzes uzkrāšanās (ar ļoti īsu atelpas fāzi vai vispār bez atelpas)

vardarbības epizode

spriedzes uzkrāšanās (turpinājums)

spriedzes uzkrāšanās

īsāka atelpa

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

vardarbības epizode

spriedzes uzkrāšanās (turpinājums)

spriedzes uzkrāšanās

atelpa

pirmā vardarbības epizode

spriedzes uzkrāšanās

Vardarbības cikls^{12b}

Pārpublicēts ar autores atļauju

Draudi: draud nodarīt pāri sievietei vai pamest viņu, vai nodarīt pāri kādam, ko viņa mīl, piemēram, bērniem vai citiem ģimenes locekļiem, pat mājdzīvniekiem.

Demoralizācija: sievieti izmanto nelikumīgās darbībās, piemēram, prostitūcijā vai narkotiku kontrabandā un tirgošanā.

Reviktimizācija: vaino sievieti nelaimē, kas viņu piemeklējusi, piemēram, pārmet atraitei, ka viņa netieši izraisījusi vīra nāvi, jo nav lūgusi Dievu, nav par viņu gādājusi vai bijusi "Jauna zīme", kas izraisījusi viņa nāvi. Vēl viens piemērs ir pārmetumi izvarošanas upurim, apgalvojot, ka viņa pati bija vainīga vai izprovocēja uzbrukumu ar savu ģērbšanās stilu, atrašanos nepareizajā vietā vai ar to, ka nepietiekami stipri pretojās vai kļiedza. Tas var izpausties arī kā upura izstumšana no sabiedrības vai piespiedu laulības ar izvarotāju un tamlīdzīgi. Dažas sievietes var pat tiekties no jauna piedzīvot vardarbību, ko viņas iepazinušas, pakļaujoties savu partneru iegribām, neapzināti vēloties atkal nonākt upura lomā.

4. Vara un kontrole

Attiecības starp vīrieti un sievieti, ja tās balstās savstarpējā cieņā, mīlestībā un došanā, var būt ļoti nozīmīgas abiem. Diemžēl ne vienmēr tā ir. Daži vīrieši, kuros ieaudzināta vēlme dominēt, sliecas izmantot

iebidēšanu, izolāciju un emocionālu vardarbību. Ja šis process netiek apturēts jau pašā sākumā, tas var pāraugt fiziskā vardarbībā. Arī verbāli apvainojumi var būt ļoti postoši. Tie izraisa pašvērtības zudumu un šaubas par spējām dzīvot pastāvīgu dzīvi. Ilgstoša kritika demoralizē un izveido mākslīgu atkarību no pāridarītāja.

Dažas metodes, kas tiek izmantotas, lai kontrolētu sievietes, ir aprakstītas shēmā "Varas un kontroles ritenis" 17. lappusē.

5. Vardarbības ģimenē cikls

Leonora Vokere, vadoša psiholoģe un vardarbībā cietušo sieviešu aizstāve, ir izvirzījusi pieņēmumu, ka vardarbīgas attiecības parasti attīstās vairākās stadijās:

"Spriedzes uzkrāšanās fāze, kurā sieviete "staigā pa plānu ledu" un izmēģina dažādus paņēmienus, lai novērstu vai novilcinātu vardarbības epizodi. Akūtā fāze, kurā varmāka nodara smagus miesas bojājumus laika periodā no divām līdz divdesmit četrām stundām (bet dažos gadījumos šī fāze var ievilkties veselu nedēļu vai ilgāk). Un visbeidzot nestabila atelpas fāze, kurā varmāka izdarīto nožēlo un izturas laipni un ar mīlestību. Dažreiz šo periodu dēvē par "medusmēneša fāzi", taču piekautajai sievietei tas nav nekāds medusmēnesis. Labākajā gadījumā tas ir nedrošs atpūtas brīdis no uzmākšanās, draudiem, ierobežojumiem un traumām. Cikls spirālveidīgi atkārtojas: spriedzes uzkrāšanās fāzes kļūst arvien garākas, vardarbības epizodes arvien bīstamākas un atelpas fāzes arvien īsākas vai izzūd pavisam."¹³

Turpmāk šis cikls ir aprakstīts kā "mīlestības, cerības, baiļu" cikls.

Ciklam atkārtojoties, sievietes izturēšanās mainās. Vardarbības fāzes laikā viņa var sākt runāt un kādam uzticēties. Bet, ja viņa atrodas atelpas fāzē, viņa apgalvo, ka attiecības ar parteri ir nokārtojušās un ka nav ko raizēties. Varmāka atzīst savu vainu un lūdz piedošanu. Sievietes gatavība piedot un aizmirst nodarīto un partnera nožēla ir vardarbības cikla sastāvdaļas. Straujajām upura un pāridarītāja uzvedības maiņām būtu jāmodina bažas, ne cerības. Pēc Mērijas Fortūnas domām, pastāv skaidra atšķirība starp šādu šķietamu viltus nožēlu un patiesu nožēlu, kas tiek sasniegta ilgā un smagā darbā, pilnībā izmainot cilvēka dzīvi un uzvedību.¹⁴

Ja sieviete vēlas pārtraukt vardarbīgas attiecības, vispiemērotākais brīdis tam būtu atelpas (medusmēneša) fāze, taču tad ir vismazākās izredzes, ka viņa šādu lēmumu pieņems. Ikviens mēģinājums attiecības pārtraukt var situāciju saasināt. Vīrietis var izmantot emocionālu šantāžu, apgalvojot, ka nespēj bez viņas dzīvot, vai draudēt atriebties, ja viņa aizies, jo uzskata sievieti par savu īpašumu, ko viņš pilnībā kontrolē, un uztver viņas aiziešanu kā ļaunāko apvainojumu.

Atelpas perioda laikā sieviete tic, ka viņas mīlestība spēs vīrieti izmainīt, ja vien viņa stāvēs tam blakus mīlestības

pilna un pašāvīga. Šī iemesla dēļ viņa izvēlas palikt. Sieviete, kura jau ir ieguldījusi laiku un enerģiju attiecību veidošanā, biedē izredzes sākt visu no gala, jo īpaši, ja viņai jāuztur bērni un ir iestāstīts, ka viņa neko nespēj. Viņa var meklēt "labo" vīrietī, ar kuru ir precējusies vai dzīvo, un atdalīt viņa personību no vīrieša, kurš viņu sit. Viņa var saskatīt vardarbībā slimību, pret kuru viņa varētu atrast zāles. Ja sieviete ir kristiete, viņai var būt ieteikts ticēt grēku piedošanai un "pagriezt otru vaigu".

"Krusta teoloģija ir vēl viens arguments par labu vietnieciskām ciešanām. Arī uzskats, ka pēdējie būs pirmie, to apstiprina. Tādēļ ir ārkārtīgi grūti pārtraukt vardarbības ciklu ģimenē."¹⁵

6. Vardarbības ietekme uz bērniem ģimenē

Bērnus, kas kļūst par vardarbības aculieciniekiem ģimenē, tā ietekmē tikpat stipri kā sievietes, kuras no tās cieš. Viņi var pat iemācīties pieņemt situāciju kā normālu. Zēni atdarina vardarbīgu tēvu un izmanto vardarbību, lai risinātu konfliktus vai dabūtu to, ko grib. Meitenes bieži pieņem sišanu kā sievietes dzīves sastāvdaļu. Viņas var pielīdzināt mīlestību sāpēm un vardarbībai un izraudzīties varmācīgus vīriešus. Tas noved pie vardarbības kultūras turpināšanās.

"Bērni, kuru mātes cietušas no vardarbības, sešas reizes biežāk mēģina izdarīt pašnāvību un par 50 procentiem biežāk lieto narkotikas un alkoholu. Vairāk nekā puse no vardarbības cietušo māšu sit savus bērnus.

Piecdesmit procenti visu sieviešu un bērnu bezpajumtnieku bēg no vardarbības ģimenē.¹⁶

Satraucošs pētījums Amerikas Savienotajās Valstīs rāda, ka 100 procentu sērijveida slepkavu vai nu paši ir cietuši no fiziskas vardarbības, vai bijuši tās liecinieki. Vardarbība ģimenē ir viens no svarīgākajiem nepilngadīgo noziedzību veicinošajiem faktoriem. Tas pierāda, ka vardarbības cikli var sevi atražot, plesties plašumā bērnos, vairoties un vēl vairāk saasināt vardarbību.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Sadarbojoties ar draudzēm un specializētām nevalstiskām organizācijām, nodibināt un uzturēt pagaidu patvērumus vardarbībā cietušajām sievietēm.*
- *Piedāvāt vai organizēt apmācības kursus tiesu darbiniekiem, medicīniskajam personālam un policistiem, lai novērstu negatīvu attieksmi pret upuriem un nodrošinātu viņu tiesības meklēt taisnību un rehabilitācijas iespējas.*
- *Atvērt "karsto līniju", kas reaģē uz ziņojumiem par vardarbību.*
- *Izstrādāt politiku un noteikumus, kas sniegtu garīdzniekiem un lajiem norādījumus veikt stingras disciplināras darbības pret vainīgajiem.*
- *Ieplānot un izdalīt līdzekļus laju, kā arī ordinētu sieviešu un vīriešu apmācībai*

dvēseļkopšanā.

- *Iepazīstināt sievietes ar:*
 - *psiholoģisko procesu, kuru viņas var piedzīvot – varmākas attaisnošana, sūdzības atsaukšana vai atgriešanās vardarbīgajā situācijā;*
 - *alternatīviem risinājumiem, kas ir pieejami solidaritātes organizāciju tīklā;*
 - *veidiem, kā efektīvi izklāstīt tiesā savu situāciju.*

PAPILDLITERATŪRA

Woman and Rape. Izdots sadarbībā ar Namībijas Sieviešu solidaritātes kustību un juristu biedrību. Windhoek: Federation of Namibian Women, 1992.

Ko jūs varat iesākt, lai pasargātu sevi. Pielikums I A.

Kas jādara, ja sieviete jums atklāj, ka cieš no vardarbības. Pielikums II D.

PIEZĪMES

3. NODAĻA. BAZNĪCAS UN SABIEDRĪBAS PĀRVEIDOŠANA

3.1. STRUKTURĀLĀ VARDARBĪBA

Ģimene, sabiedrība un reliģiskas organizācijas piedāvā identitātes un piederības sajūtu, taču tie var kļūt arī par vardarbības instrumentiem. Neraugoties uz to, no sievietēm gaida, lai viņas būtu šo struktūru sargātājas un pildītu to ierādītās lomas. Arī vīrieši jūt tiem ierādīto lomu ierobežojumus. Strukturālā vardarbība bieži paliek nepamanīta un tiek kolektīvi uzturēta un legalizēta kārtības un stabilitātes vārdā. Institucionālajai vardarbībai raksturīgi, ka

- upuri var būt indivīdi, kā arī grupas vai kolektīvi;
- likuma izpildītāji mainās, bet institūcijas paliek nemainīgas.

“Vardarbība pret sievietēm sakņojas dziļi varas sadalījumā starp vīriešiem un sievietēm.”¹⁷ Sabiedrībā vīriešiem ir dota vara pār sievietēm, bet šī vara kļūst ļaunprātīga, ja to izmanto, lai kontrolētu un apspiestu. Daudzām sievietēm

“sabiedrībā pieņemto normu ietekmē ir izveidojusies pārlicība, ka sievietes ir bezspēcīgas un viņām nav tiesību uz varu. Vara asociējas ar autoritārismu un mēs (sievietes) nevēlamies, lai mūs uzskata par autoritārām personām”.¹⁸

“Sievietēm tiek iegalvots un viņas bieži arī tic, ka vardarbība dažkārt ir pelnīta. Daudzas sabiedrības turklāt dara maz, lai apturētu vai ierobežotu vardarbību un sodītu vainīgos, piemēram, pat ja pastāv skaidri definēti likumi, kas aizliedz vardarbību ģimenē, policija un tiesas šo problēmu bieži ignorē vai banalizē.”¹⁹

Stāvoklis pasliktinās, ja sievietes kā sabiedrības locekles pašas veicina šo kaitīgo tendenci.

Daudzās pasaules daļās Baznīca sliecas atstumt sievietes, kuras nedzīvo kopā ar vīru, ir šķīrušās, ir vientuļas vai neprecētas mātes. Nosodījums pastiprinās, ja sievietes ir prostitūtas vai izvarošanas upuri, nemaz necenšoties izprast sistēmu, kas veicinājusi šīs situācijas. Vīrieši turpretī bieži nesaņem nosodījumu, pat ja viņi šīs situācijas ir izraisījuši vai sekmējuši.

Seksisms popularizē uzskatu, ka cilvēki bioloģiski iedalās vērtīgos un mazāk vērtīgos.

“Vēsturiski seksisms ir apgalvojis, ka vīriešu dzimuma personām piemīt iedzimts pārkums pār sieviešu dzimuma personām, ko paredzējusi daba, tas ir, pati lietu kārtība, un iedibinājis šo kārtību, izmantojot diskriminējošas metodes. Pēc rasismam analogas shēmas šis aizspriedums raksturo konkrētu cilvēku grupu kā nepilnvērtīgu, paredz tai apakšnieku lomu un liedz dažas tiesības, balstoties tikai uz personiskām fiziskām un/vai psiholoģiskām iezīmēm. Gluži tāpat kā rasisms, balstoties uz cilvēku ādas krāsu vai etnisko mantojumu, piešķir viņiem otršķirīgu vērtību, arī seksisms, balstoties uz bioloģisko dzimumu un no tā izrietošām funkcijām, uzskata sievietes par mazāk vērtīgām nekā vīrieši un pieliek lielas pūles, lai noturētu viņas “īstajā vietā” sabiedrībā. Abi “ismi” vērtē

cilvēka dziļāko būtību pēc fiziskajām iezīmēm, tādējādi aizskarot cilvēka elementāro cieņu.”²⁰

Seksisms ir daudzšķautņaina parādība, kas nosaka vīriešu un sieviešu lomu stereotipus. Daudzās sabiedrībās tradicionālais lomu sadalījums liedz meitenēm un sievietēm iespēju studēt vai brīvi izvēlēties studiju virzienu vai darbu, atvēlot viņām ierobežotu profesiju skaitu, specifiskas lomas vai nelielu ģeogrāfisku teritoriju. Gan sievietes, gan vīrieši jau kopš bērnības apgūst vispārpieņemto uzskatu, ka šāds stāvoklis ir normāls un nodrošina kārtību un stabilitāti ģimenē un sabiedrībā. Darba dalīšana pēc dzimuma principa nosaka, ka kontrole pār resursiem un lemttiesības pienākas vīriešiem, kas neatstāj sievietēm iespējas organizēt sarunas. Seksisms var izpausties dažādos veidos.

1. Androcentrisms

Raugoties uz pasauli vienīgi no vīrieša perspektīvas, sievietes var pārvērsties vairāk objektos nekā subjektos. Tas var novest pie:

ginopijas, sieviešu neredzamības. Piemērs tam ir sieviešu stāstu trūkums Rakstos. Evaņģēlijos Marija Magdalēna ir minēta kā vienīgā vai viena no sievietēm, kura satiek augšāmcelto Jēzu. Bet, kad Pāvils par to runā, viņš 1. Vēstules korintiešiem 15:5–6 saka: “.. Viņš [Jēzus] ir parādījies Kēfam, pēc tam tiem divpadsmit. Pēc tam

viņš ir parādījis vairāk nekā pieci simti brāļiem vienā reizē.” Pirmā parādīšanās sievietēm ir pilnībā izlaista;

mizogīnijas: sieviešu nīšanu attaisno, apgalvojot, ka sievietes ir grēka cēlonis, piemēram, “sieviete ir ļaunuma vārti”. Šādiem un līdzīgiem uzskatiem piemīt tendence saglabāties.

Androcentrisms atklājas valodas lietojumā, kas izslēdz sievietes, piemēram, angļu valodā neitrālā salikteņa *humankind* (cilvēce) vietā izmanto no vārda *man* (vīrietis) veidoto sinonīmu *mankind* vai vārda *chairperson* (priekšsēdētājs/a) vietā izmanto vārdu *chairman* (priekšsēdētājs). Līdzīgi uzrunas “brāļi un māsas” vietā var tikt lietota uzruna “brāļi”. Androcentrisms arī diktē noteikumus, kas liedz sievietēm ieņemt vadošas lomas, piemēram, tā kā visi apustuļi bijuši vīrieši, ordinēt drīkst tikai vīriešus.

2. Maldinoši vispārinājumi

Tie novērojami gadījumos, kad pētījumā kā objekti izmantoti vai nu vienīgi vīrieši, vai sievietes, bet secinājumi vispārināti. Franču valodā, pat ja ir sapulcējušies desmit miljoni sieviešu un klāt ir tikai viens mazs zēns, runājot par viņām, visticamāk, tiks lietota vīriešu, ne sieviešu dzimte. Franču valodā termins “cilvēktiesības” joprojām ir *droits de l'homme*, t. i., vīrieša tiesības. Baznīca joprojām dēvē par Jēzus brīnumu piecu tūkstošu paēdināšanu, kaut gan tekstā

lasām: "To bija ap piectūkstoš vīru, kas bija ēduši no tām maizēm, neskaitot sievas un bērnus." (Mt 14:21)

3. Nekorekta izturēšanās un divkosība

Daudzās sabiedrībās un valstīs juridiski par ģimenes galvu tiek uzskatīts vīrietis, pat ja viņš ir bez darba vai nevar neko nopelnīt un galvenā ģimenes apgādniece ir sieviete. Vīrietis tiek saukts par "primāro pelnītāju", un sieviete bieži tiek uzskatīta par "papildu pelnītāju". Daudzās valstīs sievietes par pārkāpumu saņem sodu, bet vīrieši par to pašu nodarījumu paliek nesodīti. Viens no piemēriem, kurā izpaužas šāda divkosība, ir notikums ar laulības pārkāpēju (Jņ 8). Vīrieti palaida brīvībā, bet sievieti atveda Jēzus priekšā, lai Viņš to tiesātu.

4. Dzimumam atbilstoša uzvedība

Cilvēki, kuri neatbilst tradicionālajām dzimumu lomām, tiek uzskatīti par īpatņiem vai problemātiskām personām. Ja māte izlemj strādāt, viņai bieži uzdod jautājumu: "Kā bērni pielāgosies un tiks galā, ja jūs strādāsiet?" Tēvam šo jautājumu nekad neuzdod. Tas netieši norāda, ka rūpes par bērniem ir mātes pienākums, tas negulstas vienlīdz uz abiem vecākiem.

5. Familisms

Sievietes tradicionālo lomu atzīšanu tikai ģimenē sauc par familismu. Tiek uzskatīts par pašsaprotamu, ka ģimene, nevis lielāka ģimenes locekļu grupa, veido mazāko sabiedrības šūniņu un ka ģimene ir sievietes svarīgākais un vienīgais pienākums. Viņai jāiekārto sava dzīve tā, lai galvenā prioritāte tajā būtu ģimene.

6. Dzimumu dihotomisms

Uzskatu, ka dzimumi ir divas atšķirīgas grupas ar dažādām cilvēciskām īpašībām, sauc par dzimumu dihotomismu. Piemēram, valda pārlicība, ka vīrieši ir "racionāli" un sievietes "emocionālas", vīrieši ir "stipri" un sievietes "vājas".

7. Formālisms

Šī parādība novērojama, kad pieklājības pēc vai dzimumu pārstāvniecības vārdā tiek izdarīts formāls žests, lai viss noritētu politiski korekti. Piemēram, viena sieviete tiek ordinēta Baznīcā vai ievēlēta kādā Baznīcas organizācijā. Lielāko daļu laika, citu sieviešu klātbūtnes vai atbalsta trūkuma dēļ šī sieviete parasti ir atturīga, drīzāk piesardzīga nekā drosmīga, bieži pielāgojas vīriešu iedibinātajai kārtībai un pat izturas kā vīrieši, lai tiktu pieņemta.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Aizsākt diskusiju Baznīcas institūcijās, izmantojot dzimumu kā analītisku instrumentu, lai izprastu tādus jautājumus kā lomu stereotipu veidošanās, hierarhija un patriarhāts, nepietiekama sieviešu novērtēšana un varas nozīme attiecībās starp dzimumiem.*
- *Rīkot diskusijas par varu un autoritāti kā pārmaiņu un atjaunotnes virzītājspēkiem, nevis kontroles mehānismiem. Jēzus varas dalīšana, varas nodošana, atteikšanās no varas un autoritātes pestīšanas darba dēļ pie krusta ir paraugs, kā varu kopienas iekšienē izmantot kopienas labā.*
- *Atbrīvot sievietes no priekšstatiem par uzupurēšanos, lai viņas spētu iegūt varu un to atbildīgi lietot.*
- *Minēt abus dzimumus visos plānos un visos ziņojumos par draudzes aktivitātēm un pārskatīt konstitūcijas, likumus, noteikumus un direktīvas, lai tie nelietotu dzimumus diskriminējošu valodu.*
- *Pieņemt stratēģiskus lēmumus, kas ļautu sievietēm studēt teoloģiju, saņemot tās pašas priekšrocības, kas tiek piedāvātas studentiem vīriešiem, vai nu tās būtu stipendijas, vai iespējas turpināt studijas augstākā līmenī.*
- *Apzināti sekmēt izglītības iespējas sievietēm un garantēt viņām tādas pašas darba vietas kā vīriešiem ar līdzvērtīgu atalgojumu.*
- *Nodrošināt godīgas un vienlīdzīgas karjeras iespējas baznīcas institūciju vadībā.*

- *Pārskatīt brīvprātīgo darbu, lai novērstu dzimumu hierarhiju.*
- *Piedāvāt jauniešu grupām izglītojošus kursus par dzimumu problēmām, kuros tiktu aplūkots vardarbības jautājums, pārrunātas un izvērtētas sociālās un tradicionālās normas.*
- *Izveidot vīriešu grupu tīklu, kas pārrunātu jaunus vīrieša tēla modeļus, lai*
 - *dekonstruētu "mačo" tēlu un uzsvērtu nepieciešamību pieņemt emociju izpausmes, kā, piemēram, mīlestība, sāpes un asaras;*
 - *pārrunātu tēva līdzdalību bērnu audzināšanā kā lomu, ar kuru vīriešiem būtu jālepojas;*
 - *pārveidotu sievišķo tēlu no pazemīga, paklausīga, pašizliedzīga mātes modeļa uz pašapzinīgu sievieti, kas pieņem un meklē savu patieso būtību, vērtību, iespēju izteikt sevi un skaidri, loģiski domāt;*
 - *mācītu vīriešiem atbrīvoties no dusmām, nelietojot vardarbīgus līdzekļus.*
- *Izveidot diskusiju grupas teoloģiskajos semināros, lai*
 - *analizētu jauno dzīves un ticības pieredzi un sagatavotos tai;*
 - *kritiski izvērtētu kultūras, tradīcijas, pieņēmumus un izturēšanās veidus;*
 - *vēlreiz pārdomātu skatījumu uz ģimeni kā indivīdu savienību, kurus vieno mīlestības un savstarpējas atbildības saites.*

PAPILDLITERATŪRA

The Cry of Tamar. Violence against Women and the Church's Response. Pamela Cooper-White. 1. nod. "Power and Violence against Women." Minneapolis: Fortress Press, 1995, 17.–42. lpp.

The Power We Celebrate. Women's Stories of Faith and Power. Edited by Musimbi Kanyoro and Wendy S. Robins. Geneva: LWF Publications, 1992.

Kā vīrieši varētu palīdzēt izbeigt vīriešu vardarbību pret sievietēm. Pielikums III A.

Jauna advokāta piemērs meiteņu tirdzniecības apkarošanā. Pielikums III B.

Baltās lentītes kampaņa. Pielikums III C.

ATTĒLS 28.lpp.

Kultūrām ir daudz slāņu

3.2. KULTURĀLĀ VARDARBĪBA

"Iesīkstējušas kulturālas un sabiedriskās normas, tradicionāli ticējumi un negatīvi dzimumu stereotipi bija visbiežāk minētais šķērslis dzimumu vienlīdzības sasniegšanai."²¹

Kultūra ir vērtību, uzskatu, ticējumu, dzimumu attiecību, bērnu audzināšanas paradumu, pārvaldes normu un citu parādību summa. Kultūra ir cilvēku eksistences ekonomiskā, politiskā, sociālā un garīgā struktūra. Dažas kultūras veidojošiem dzīves apstākļiem paliekot nemainīgiem vairāku gadu garumā, citas radušās migrācijas, tirdzniecības, kolonizācijas un pēdējā laikā globalizācijas dēļ. Atšķirīga izturēšanās pret meitenēm un zēniem pastiprinās. Kultūras elementi vai sistēmas var būt par iemeslu vardarbībai, piemēram, sieviešu dzimuma embriju un jaundzimušo nogalināšanai, apzinātai nolaidībai pret meiteņu veselību un izglītību un sieviešu dzimumorgānu izkropļošanai. Turklāt kolonizācija, kas skārusi 85 procentus pasaules, ir atnesusi kristietības Rietumu formu un iznīcinājusi daudzas veselīgas lokālas kultūras. Parādījušies jauni sieviešu priekšmetiskošanas veidi. Viens piemērs tam ir "mulata" sievietes, kuras karnevālos Brazīlijā tiek vērtētas kā seksīgas sievietes. Turklāt mūsdienās kultūrā ir ienākuši problemātiski jēdzieni, kas tiek izmantoti cilvēktiesību mehānismu apturēšanai.

Baznīcas kontekstā Deiteronomiskais kodekss pastiprina sievietēm nelabvēlīgās lokālās kultūras, piemēram, priekšstatus par šķīstību, apgānīšanu un aizspriedumu, ka sievietes menstruālās asiņošanas laikā ir nešķīstas (3Moz 15:19–31). Arī citus Bībeles tekstus joprojām retumis izmanto, lai pamatotu rasisma, seksisma un šķiru nevienlīdzības ideoloģijas.

1. Rituālā vardarbība

Ikvienu vardarbība, kas notiek tradīcijas vārdā, piemēram, tempļa prostitūcija un zīdaiņu upurēšana, okulta ticība vai sātana godināšana, var būt rituāla vardarbība. Dažos reģionos atraitnes ir spiestas ievērot rituālus, procedūras visa mūža garumā un īpašus ģērbšanās un uzvedības kodus. Indijā, piemēram, atraitnes nedrīkst izmantot nekādas labvēlības zīmes, tādas kā *sindhoors* (sarkani iekrāsots matu celiņš), *bindis* (punkts) uz pieres, kurkumas pastu un ziedus, kā arī laulību ceremonijas laikā apsietās kaklarotas. Viņas tiek izslēgtas no aktīvas sabiedriskas līdzdalības labvēlīgās ceremonijās pat viņu pašu ģimenēs. Viņas nemanto ne vīra kustamo un nekustamo īpašumu, ne viņa darba augļus. Dažās kultūrās sievietes kā daļu no vīra īpašuma manto viņa brāļi, un viņas visu mūžu ir atkarīgas no viņiem bez tiesībām uz pašnoteikšanos.

2. Sieviešu dzimumorgānu izkropļošana

Uzskata, ka ārējo dzimumorgānu izgriešana saglabā sieviešu nevainību un pasargā viņas no seksuāla uzbudinājuma, kas varētu pamudināt viņas krist kārdinājumā un negodā. "Divi miljoni meiteņu gadā tiek pakļauti ārējo dzimumorgānu izkropļošanai. Ēģiptē, Etiopijā, Kenijā, Nigērijā, Somālijā un Sudānā reģistrēti 75 procenti gadījumu."²² Dzimumorgānu izkropļošanai ir daudz smagākas sekas nekā tās izraisītās sāpes un šoks. Starp tūlītējām sekām var būt smaga asiņošana, asins saindēšanās un tetāns. Ir satopami arī urīnvadu un nieru

iekaisumi, nespēja saturēt urīnu, menstruālo asiņu iekšēja uzkrāšanās daļējas dzimumorgānu noslēgšanas rezultātā. Stipras sāpes un trauma dzimumakta laikā var radīt dzimumtraucējumus. Nenormāli ilgās un traucētās dzemdībās var dzimt nedzīvi bērni.

Pētījumi par psiholoģisko un sociālo ietekmi uz sievietēm un jaundzimušajiem ir nepilnīgi. Lielākajai daļai sieviešu tiek iegalvots, ka dzimumorgānu izkropļošana ir reliģisks pienākums, kaut gan Svētajos Rakstos tā nav minēta. Kultūras spiediens uz vecākiem apgraizīt savus bērnus ir tik liels, ka pat visinformētākās un izglītotākās sievietes pakļauj savas meitas nevajadzīgām sāpēm. Tradicionāli šī procedūra tiek skaidrota kā iesvētīšanas rīts un iniciācijas ceremonija sievietībā. Valda kļūdainš uzskats, ka tas vairo auglību un aizsargā dzemdi. Dzimumorgānu izkropļošana ir būtisks ienākumu avots profesionālajiem apgraizītājiem un palielina meitenes pūru. Visi šie faktori kavē sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas aizliegumu.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Atzīt uzdevuma smagumu, izanalizēt anomālijas, kas pastāv lokālajās kultūrās, uzspiestajās kultūrās un bibliskajās kultūrās, kā arī skaidrot tās kultūras parādības, kas ir neskaidras tiem, kuri vēlās palikt uzticīgi un paklausīgi Rakstiem.*
- *Novadīt Bībeles studijas, kurās tiktu pārrunātas 2Kēn 4:1-7, 4 Moz 27:1-11, 1Kor 14:33-36, 1Tim 2:2-12 feministu interpretācijas.*

PAPILDLITERATŪRA

Genitalverstümmelung von Mädchen und Frauen – Eine kirchliche Stellungnahme. EKD texte nr. 65. Hanover. Evangelical Church in Germany, 1999.

3. Goda jūtu motivētas slepkavības

Gods ir cilvēka pašvērtība viņa paša un viņa sociālās grupas acīs. "Gods kļūst par godu tikai tad, ja iekšējās pretenzijas un ārējā reputācija sakrīt."²³

"Gods kalpo kā sava veida sociāls rangs, kas dod personai tiesības veidot attiecības ar sev līdzīgajiem, augstākstāvošajiem un apakšniekiem, vadoties pēc sabiedrībā pieņemtajām kultūras normām."²⁴

Kopienas kolektīvais gods ir daudz svarīgāks nekā individuālais gods.

Vīrieša gods balstās uz viņa radnieču (mātes, sievas, meitu un māsu), ne viņa paša seksuālo atturību un šķīstību. Tāpēc no sievietēm gaida, lai viņas būtu pakļāvīgas, pasīvas, biklas, nevarīgas un paklausīgas, un šo īpašību dēļ viņas ciena. Hisako Kinukava sauc to par "kauna", nevis "goda kultūru", jo godu iegūst, izvairoties no apkaunojošas rīcības. Ja sievietes novirzās no viņām paredzētās lomas vai sabiedrības normām, viņas tiek

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

sodītas. Tās tiek spīdzinātas vai nogalinātas, lai glābtu ģimenes, klana, kastas vai kopienas godu. Viņas saņem sodu, lai kalpotu par biedinājumu citām nepārkāpt sabiedrības nospraustās robežas. Kad talibi 1996. gadā sagrāba varu Afganistānā, sievietes bija spiestas valkāt *burqua* (apģērbu, kas apklāj visu augumu, izņemot acis) un tika publiski pērtas un nomētātas akmeņiem par nepiedienīgu ģērbšanos pat tad, ja trūka tikai tīkliņa pār acīm. Sievietēm nebija ļauts strādāt un parādīties sabiedrībā bez vīriešu kārtas radnieka.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Novadīt Bībeles studijas par Tamāras stāstu (2Sam 13).*
- *Aizliegt reliģisku argumentu izmantošanu, lai pamatotu sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu, goda jūtu motivētas slepkavības un rituālo varmācību.*
- *Novērst kļūdainas reliģijas interpretācijas un sludināt patiesos kristīgos principus attiekmē uz sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu, goda jūtu motivētām slepkavībām un rituālo vardarbību.*
- *Izveidot draudzē "ģimeni" vai meditāciju grupu, kuras sastāvā ietilptu gan sievietes, gan vīrieši, lai risinātu ģimenes strīdus.*
- *Pārskatīt ģimenes likumus no kristīgo principu un cilvēktiesību viedokļa.*

- *Aizsākt dialogu starp reliģiskajiem vadītājiem un mediķiem par reliģijas un medicīnas uzskatiem par sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu un rituālo vardarbību un izstrādāt stratēģijas.*
- *Mudināt reliģiskos vadītājus un teologus uzsvērt, ka šie paradumi Svētajos Rakstos nav minēti.*
- *Apmainīties ar sieviešu organizāciju ziņojumiem, dalīties pieredzē un apkopot ziņas par sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas, goda motivētu slepkavību un rituālās vardarbības gadījumiem, kam jābūt pastāvīgam Baznīcas uzdevumam.*
- *Formulēt ar dzimumu saistītus iemeslus, kādēļ sievietēm jāpiešķir patvērumš.*

4. Seksualitāte un laulība

Laulība tiek uzskatīta par svētu, Dieva iedibinātu iestādījumu. Šis uzskats atbilst īstenībai, ja tā domā abi laulātie, taču daudzi vīrieši joprojām laulībā aizstāv vīriešu pārākumu un patriarhātu, ne vienlīdzību. Solījumi un sprediķi laulību ceremonijās parasti atspoguļo šīs iezīmes, kas kļūst par pamatu nevienlīdzīgām attiecībām. Uzskats, ka sievietes ķermenis domāts vīrieša baudai, ka sievietes galvenais uzdevums ir dzemdēt bērnus, audzināt tos un rūpēties par ģimenes plānošanu, sievietēm ir smaga nasta. Problēmas LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

saasinās, ja seksualitāte ir aizliegta sarunu tēma un ja sievietes ir neizglītotas un nepazīst savu ķermeni. Negribētas grūtniecības, aborta, jaundzimušo meiteņu nogalināšanas un ģimenes plānošanas metožu neskaidrs ētisks izvērtējums pakļauj sievietes vainas sajūtai, kaunam, sabiedrības nosodījumam un smagiem sodiem. Dažās kultūrās šķirtām sievietēm tiek atņemti bērni. Poligāmās kultūrās baznīca bieži klusē. Dažreiz sievietes, kuras nespēj ieņemt bērnus, padzen no ģimenes.

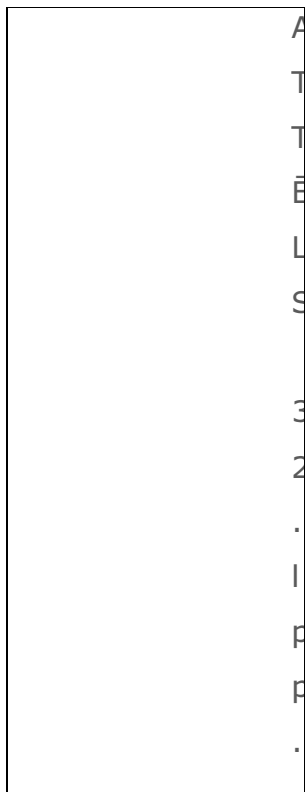
Arvien pieaug nepieciešamība izprast dažādas dzīves orientācijas. Baznīca cenšas izvairīties no atklātas diskusijas un skaidriem izteikumiem par šiem tematiem, jo tie varētu sašķelt to.

Tādas tradīcijas kā atraitņu mantošana pakļauj sievietes lieliem riskiem. Tā kā sievietes nespēj pieprasīt no vīriešiem atbildīgu izturēšanos pret dzimumdzīvi, viņas papildus apdraud HIV/ AIDS pandēmija, kas turpina izplatīties tautās un kopienās. Baznīca bieži vilcinājusies apšaubīt šādas kaitīgas kultūras tradīcijas vai piedāvāt ētiskus padomus.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Izstrādāt teoloģisku pieeju laulības, ģimenes un seksualitātes jēdzieniem, ņemot vērā mainīgās dzīves situācijas.*

- *Visās Pasaules luterāņu federācijas kopienas draudzēs organizēt rekolekcijas, kuru laikā norisinātos dialogs par vienlīdzību un respektu pret cilvēku cieņu.*
- *Dot mācītājiem iespēju pārrunāt laulību, ģimeni, seksualitāti, attiecības un pirmslaulību un ārpuslaulību attiecības mūsdienu kontekstos.*
- *Novadīt Bībeles studijas par 1Moz 2:24, Mt 19:5-6, Mk 10:7-8, Ef 5:330-31, 1Kor 7:1-4.*

Ekonomikas globalizācija veicina un pastiprina sieviešu ekspluatāciju

3.3. EKONOMIKAS GLOBALIZĀCIJAS UN MODERNIZĀCIJAS SEKAS

Ekonomikas globalizācija padziļina nevienlīdzību pasaulē. Privātās tirgus intereses mazina valdību, internacionālo organizāciju un sociālās sfēras lomu. Tas tieši ietekmē sievietes un bērnus. Finansiālo un dabas resursu, lokālo tehnoloģiju un zināšanu pārņemšana kļūst arvien intensīvāka. Varas un lēmumu pieņemšanas pāreja no nacionālajām valstīm starptautisko kompāniju rokās palielina zaudētāju pārsvaru pār veiksminiekiem vēl nepieredzētā ātrumā. Ražošanas globalizācija ir veicinājusi sieviešu nodarbinātību, jo īpaši pārtikas pārstrādē, apģērbu šūšanā un darbā pie montāžas konveijeriem. Tādi darbi iesaista sievietes masu produkcijas rutīnā, neradošā darbā, liedzot viņām iegūt kādas īpašas prasmes. Sievietes stundām ilgi vergo par niecīgu samaksu rūpnīcās. Īslaicīgi darba līgumi pieļauj darba devēju patvaļu, radot darba vietas, kas negarantē izaugsmi un stabilus ienākumus. Pelnīdamas ģimenei iztiku tik nelabvēlīgos apstākļos, šīs sievietes saskaras ar galēju nabadzību. Viņas kļūst par riska grupu, kas nav pasargāta no tālākas ekspluatācijas.

Izmaiņas ekonomikas sistēmā piešķirušas sievietēm arī ģimenes apgādātājas lomu. Vīriešu migrācija uz pilsētām peļņas meklējumos atstāj sieviešu apgādībā ne tikai LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

viņas pašas, bet arī veselas ģimenes, turklāt no sievietēm gaida, lai viņas turpinātu brīvprātīgo darbu Baznīcā un sabiedriskajā sfērā. Nepietiekami apmācītas sievietes, kurām trūkst konkurētspējas, labākas dzīves izredžu vilinātas, ienāk darba tirgū kā viesstrādnieces, jo viņām nav citas izvēles.

Šajā nedrošajā situācijā sievietes bieži gūst traumas, tiek seksuāli izmantotas un turētas gūstā valstīs, kurās viņas ir iebraukušas, bez sakariem ar ārējo pasauli un pienācīga atalgojuma. Neinformētība par ieceļošanas kārtību un iespējām meklēt palīdzību, kā arī darba devēju uzraudzība pakļauj šīs sievietes bailēm un ciešanām. Viņas bieži ir spiestas strādāt ilgas stundas, iztikt bez brīvdienām un pienācīga uztura, oficiāliem iebraukšanas dokumentiem, naudas un sazināšanās iespējām. Nespēdamas sazināties vietējā valodā, viņas netiek pierēģistrētas attiecīgajās iestādēs. Viņas dzīvo pastāvīgās bailēs no aresta, naudas sodiem, apcietinājuma vai deportācijas.

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju pārvēršana industriālos rajonos izspiež zemniekus un vietējos strādniekus. Cilvēku masveida pārvietošana, nenodrošinot viņiem pienācīgu kompensāciju vai atstājot vispār bez kompensācijas, kā arī nesniedzot padomus vai informāciju, kā ieguldīt naudu, lai nodrošinātu iztiku, atstāj rūpes par ģimeni sievietēm uz pleciem. Starptautisko kompāniju ienākšana agrobiznesā ir pārvērtusi zemniekus, kas nodarbojas ar naturālo saimniekošanu, no zemes īpašniekiem lētā darbaspēkā, kam nav LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

nekādas ietekmes uz produkcijas cenām, izmantošanu vai sadali. Atsevišķu ienesīgu kultūru pārprodukcija, mākslīgas audzēšanas metodes un pesticīdu izmantošana kaitīgi ietekmē produkciju, cilvēku veselību, bioloģisko daudzveidību un augsnes auglīgumu. Lokālās zināšanas tiek patentētas un pārdotas atpakaļ to radītājiem. Ierobežota piekļūšana tradicionālajiem un dabas resursiem un nepietiekamas iemaņas vajadzīgajās tehnoloģijās vēl vairāk pasliktina sieviešu izredzes atrast jaunas darba vietas.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Rosināt draudzes analizēt, kā ekonomikas globalizācija ietekmē vietējās kopienas, un iesaistīties kampaņās, kas aicina anulēt parādus.*
- *Pastiprināt sieviešu apmācību vietējiem apstākļiem svarīgās tehnoloģijās.*
- *Uzturēt atbalsta struktūras vientuļām mātēm, šķirtām vai atsevišķi no vīra dzīvojošām sievietēm un atraitnēm, lai viņas spētu strādāt.*

1. Sieviešu un bērnu tirdzniecība

Sieviešu un bērnu tirdzniecība ir trešais ienesīgākais ienākumu avots pēc nelegālās ieroču tirdzniecības un narkotiku kontrabandas. Tirdzniecība norisinās vai nu vardarbīgi nolaupot, vai ar "starpnieku" ziņu – ģimenes locekļu vai pat pašu sieviešu piekrišanu, kuras spiestas meklēt labākus ekonomiskos apstākļus. Pret aizturētajiem cilvēku tirdzniecības upuriem amatpersonas bieži izturas kā pret likumpārkāpējiem. Viņas apsūdz nelegālā ieceļošanā vai patvaļīgi arestē. Viņām piespriež naudas sodus, un, ja viņas nespēj tos samaksāt, tās apcietina vai uz nenoteiktu termiņu ievieto nelegālo imigrantu izolatoros bez tiesas sēdes vai pieejas advokātam. Citkārt viņas nogādā līdz valsts robežai bez līdzekļiem droši atgriezties mājās. Tas bieži noved pie atkārtota aresta, apcietinājuma un, iespējams, spīdzināšanas. Arī sieviešu pārdošana ārzemniekiem laulībām var ietekmēt viņas nelabvēlīgi.

Statistika rāda, ka arvien vairāk bērnu tiek iesaistīts šajā pagrīdes mafiozajā biznesā, kas bieži sadarbojas ar vietējo policiju. Ikviens, kurš mēģina iejaukties, pakļauj savu dzīvību briesmām. Cilvēku tirdzniecība skar desmit miljonus bērnu pasaulē. Katru gadu pāri robežām tiek pārvesti divi miljoni bērnu. Āzijā vien katru dienu par cilvēku tirgotāju upuriem kļūst viens miljons bērnu. Tirdzniecība norit slepeni vai ar legāliem ieceļošanas dokumentiem, trīs mēnešu tūristu vīzu vai fiktīvām laulībām.

2. Seksa tūrisms

Seksa tūrisms ir kļuvis par plaukstošu biznesu.

“1999. gadā Taizemi apmeklēja 8,5 miljoni tūristu. Tiek lēsts, ka 70 procenti tūristu ir vīrieši, kuri ceļo vieni, 49 procenti ierodas, lai seksuāli izmantotu bērņus. Ja šie aprēķini ir pareizi, apmēram 49 procenti tūristu ierodas, lai nodarbotos ar seksu.”²⁵

Viņi ierodas galvenokārt no Austrumāzijas, ASV un Eiropas. Daži savstarpēji saistīti ceļojumu biroji piedāvā lētus šāda veida braucienus. Ekonomiskie zaudējumi, ko valstīm nodarījuši politiskie un etniskie konflikti, neatstāj sievietēm citu izvēli kā pārdot savu un ģimenes locekļu miesu, lai izdzīvotu. Turklāt viņu pašu ģimenes un sabiedrība uzspiež viņām kauna zīmi.

3. Izvarošana kā ierocis

“Izvarošana ir vardarbīga ielaušanās cilvēka ķermeņa visintīmākajās, visvieglāk ievainojamās un, iespējams, vissvētākajās daļās, tādēļ tas ir ne tikai fizisks, bet arī garīgs noziegums.”²⁶

“Izvarošana vienā darbībā ieliek visu šajā sabiedrībā pastāvošo naidu un nicinājumu pret sievietēm un sieviešu beztiesiskumu.”²⁷ Grupveida izvarošana ir īpaši brutāla seksuālās vardarbības forma. Tā neaprobežojas ar vienu epizodi un bieži atkārtojas.

Izvarošana apdraud dzīvību pat tajos gadījumos, ja upuris netiek piekauts. Šis noziegums izsaka šausminošu uzskatu, ka sievietes ir lietas, pār kurām valda tie, kuriem ir brutāls spēks, amats, stāvoklis sabiedrībā vai kuri pieder augstākai šķirai vai rasei.

Izvarošana tika izmantota kā ierocis kolonizācijas laikā un arvien biežāk tiek izmantota kā ierocis karā un konflikta situācijās – kā politisks ierocis represijām un ieslodzīto spīdzināšanai. Tā tiek izmantota arī atriebībai un varas un ietekmes demonstrēšanai. Izvarošana tiek uzskatīta arī par iedarbīgu metodi sieviešu, kas tiek uzskatītas par vīriešu īpašumu, pazemošanai un rases tīrības aptraipīšanai, radot jauktas izcelsmes bērnus.

Izvarošanu nedrīkst kļūdaini skaidrot kā impulsīvu, kaisles izraisītu rīcību. Tā bieži notiek ar iepriekšēju nodomu un ir rūpīgi izplānota. Izvarošana nav nekontrolējamas seksuālas tieksmes izpausme, bet gan agresīva rīcība, ko provocē nepieciešamība izteikt varu, autoritāti, naidu pret sievietēm un vēlme tās pazemot un atriebties.

- Alkohola un narkotiku lietošanu nevar uzskatīt par izvarošanas cēloni, taču tas vājina morālos aizliegumus.
- Par izvarotāju upuriem kļūst ne tikai skaistas jaunas sievietes, bet arī zīdaiņi, bērni un ļoti vecas sievietes. Vīrietis var izvarot jebkuru, kas ir neaizsargāta, pieejama un atrodas tuvumā.

Sievietes nevēlas tikt izvarotas. Viena trešdaļa izvarošanu notiek mājās, un viena trešdaļa izvarošanu notiek dienas laikā. Vairāk nekā pusi izvarošanu izdara cilvēks, ko upuris ir personiski pazinis. Dažās valstīs sievas izvarošana tagad ir noziegums, par kuru likumā paredzēts sods.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Baznīcām, sabiedriskajām organizācijām, valdībām un ceļojumu biroju darbiniekiem kopīgi jārisina šie jautājumi.*
- *Uzsvērt šo problēmu vietējās avīzēs, lai izveidotu "pretošanās" kustību.*
- *Paziņot, ka izvarošanu nekādā gadījumā nevar attaisnot ar alkoholismu, narkotiku lietošanu, kārdinājumu vai īslaicīgu kontroles zaudēšanu pār sevi.*
- *Sekot līdz izvarošanas gadījumiem, lai pārliecinātos, vai notiek tiesa un upuris saņem pienācīgu atbalstu, lai pārvarētu traumu.*

PAPILDLITERATŪRA

Kā izprast izvarošanas upurus. Pielikums II C.

4. Invazīvas tehnoloģijas

Tā kā dažās sabiedrībās augstāk tiek vērtēti vīriešu kārtas bērni, tiek praktizēta dzimuma iepriekšēja selekcija ģenētisku manipulāciju ceļā un reizēm, ja ir gaidāma meitenīte, grūtniecība tiek pārtraukta. Tiek izplatītas kaitīgas pretapaugļošanās tabletes. Dzimstības kontroles metodes tiek izmēģinātas ar neizglītotām un nevainīgām sievietēm nabadzīgākajās valstīs ar vai bez viņu piekrišanas, lai kontrolētu iedzīvotāju skaitu vai pārbaudītu jaunu metožu un zāļu iedarbību. Tādējādi sievietes nonāk partneru, ģimenes, valdību, reliģisku doktrīnu un mediķu kontrolē, kaut gan tieši sievietēm jāpiedzīvo negribēta grūtniecība, aborts, pretapaugļošanās terapijas un visu atlikušo mūžu jācieš sāpes, sirdsapziņas pārmetumi un citas nelabvēlīgas sekas.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Izglītot sievietes, lai viņas spētu pieņemt informētus lēmumus par grūtniecību, dzimstības kontroli un bērnu skaitu, ko viņas var atļauties.*
- *Atklāti un objektīvi pārrunāt seksualitāti visos tās aspektos.*
- *Organizēt seminārus par laulību un ģimenes dzīvi.*

5. Mediji

Negatīvu sieviešu tēlu un stereotipisku priekšstatu par sievietēm kļūst arvien vairāk. Komunikācijas industrija nevelta vienotas pūles sieviešu statusa uzlabošanai un maiņai. Skaistuma konkursi un modes demonstrējumi rada sievietes ķermeņa ideālu, spiežot sievietes tam līdzināties. Tas var novest pie apsēstības ar izskatu, kas ir pamatā pašnāvnieciskām ēšanas slimībām – bulīmijai un anoreksijai. Pārmērīga vardarbības atainošana medijos ir ne tikai notrulinājusi cilvēci pret vardarbības šausmām, bet arī radījusi vardarbības kultūru.

Bērni no bagātām sabiedrībām uzņem šo kultūru ar televīzijas starpniecību. Ik stundu viņi tiek aktīvi iesaistīti simtiem vardarbības aktu veikšanā, spēlējot kaitīgas datorspēles, un dažkārt kļūst vardarbīgi reālajā dzīvē.

“Interneta izmantošana sieviešu tirdzniecībai un pornogrāfijas pārdošanai ir saasinājusi sieviešu ekspluatāciju. Mehānismu trūkums, kas regulētu pasaules tīmekļa lietošanu, situāciju pasliktina. Pornogrāfijas un sieviešu ekspluatācijas problēma ir pastāvējusi vienmēr, taču tagad šīs aktivitātes ir daudz grūtāk uzraudzīt un ierobežot. Elektroniskie komunikācijas līdzekļi ir atvieglojuši sieviešu un meiteņu iesaistīšanu pornogrāfijā, seksa tūrismā un seksa tirgū. Seksa tirgus tagad var ievietot pasaules tīmeklī sieviešu attēlus, tādējādi aizsniedzot daudz plašāku cilvēku loku. Tādējādi ANO Eiropas reģionā pieaug sievietēm naidīgu tīmekļa lapu skaits; šis apstāklis, kā arī erotisku elektronisko vēstuļu sūtīšana un izsekošana attur sievietes šajā pasaules daļā no pasaules tīmekļa lietošanas.”²⁸

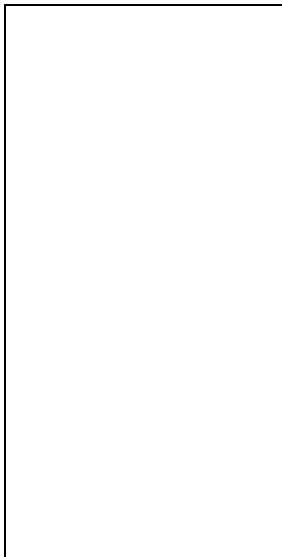
No 3,5 miljoniem tīmekļa lapu jau ir atklātas 23 000, kas popularizē seksu ar bērniem.

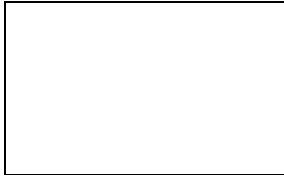
POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Sadarbojoties vietējām kopienām un draudzēm, periodiski pārbaudīt tīmekļa lapas.*
- *Izstrādāt kritisku sieviešu attēlojuma vērtējumu medijos un pārrunāt to sieviešu, vīriešu un jaunatnes grupu aktivitāšu ietvaros.*

PAPILDLITERATŪRA

Wenn Gott und Körper sich begegnen, Feministische Perspektiven zur Leiblichkeit. Elisabeth Moltmann-Wendel. Gütersloh, 1989.

Paceļoties no bezdibeņa

3.4. BAZNĪCAS UZSKATI UN PRAKSE

1. Baznīcas patriarhālās iezīmes

Baznīcas galvenokārt ir veidotas pēc hierarhijas un patriarhāta principiem. Tas samazina visu Dieva bērna iespējas gūt atzinību, tikt vienādi vērtētiem, mīlētiem, piedalīties Dieva radīšanas darbā un dzīvot Kristus dāvāto pilnvērtīgo dzīvi. Patriarhāts ir strīdīgs termins un sarežģīta sistēma, ko uztur reliģija, politika, ekonomika un sabiedrība. Tā pieļauj

“vīriešu pārākumu, kas pastiprina vīriešu ietekmi visās sabiedrības vienībās un rada hierarhisku varas struktūru, kuras priekšgalā atrodas “elites” vīriešu grupa. Tas nozīmē arī elitei nepiederošo vīriešu padotību, bet elitei nepiederošie vīrieši ir pārāki par elitei nepiederošajām sievietēm un tās pakļauj. Tiesa, elites sievietes var dominēt pār elitei nepiederošiem vīriešiem, bet elites sievietes, ja tādas vispār var būt, nekad nevar būt vienlīdzīgas vai pārākas par elites vīriešiem.”²⁹

Šīs ideoloģijas dēļ pastāv iespēja un realitāte, ka pat sievietes, kuras ieguvušas varu, var neatbalstīt sieviešu tiesības. Vīriešiem un sievietēm jāsaprot šis mehānisms, lai izvairītos no savstarpējiem pārpratumiem.

2. Dieva apzīmējumi

Tas, kā runājam par Dievu, ietekmē visas ticīgo kopienas un atsevišķu tās locekļu domāšanu un dzīves orientāciju.

“Kā absolūtās patiesības avots Dieva svētais noslēpums ieskauj un netieši virza visus ticīga cilvēka darbus, principus, lēmumus, visas vērtību sistēmas un attiecības... Kaut gan oficiāli pilnīgi pareizi un konsekventi tiek apgalvots, ka Dievs ir Gars un tādēļ nav ne vīrietis, ne sieviete, sludināšanas, dievkalpojumu, katehēzes un apmācības ikdienas valoda vēsta ko citu.”³⁰

Baznīca izmanto galvenokārt vīrišķus Dieva tēlus: Tēvs, Valdnieks, Kungs utt. Tas var novest pie šāda sarežģījuma – lai arī mēs saprotam, ka Dieva vīrišķība ir tikai metaforiska, šī metafora var vīrietim piedēvēt dievišķību, padarot viņu pārāku par “nedievišķo” sievieti.

“Tāpēc katrs vārds, ko sakām par Dievu, jāizanalizē, lai pārlicinātos, vai tas vēsta par Dievu, nevis par to, kurš runā un interpretē Dievu; vai tas vēsta par Dieva atribūtiem un dievišķo žēlastību vai arī pauž tā varu, kurš runā. Lai cik grūti tas arī būtu, mums jācenšas pacelties pāri dzimumam pretī dievišķajam noslēpumam.”³¹

3. Jēzus kā vīrietis un mācekļu vīriešu izvēle

Šie divi fakti ir bijuši par paraugu vīriešu garīdzniecībai, apustuliskajai sukcesijai un Baznīcas vadībai. Tas jāpārskata Jaunās Derības un pirmbaznīcas liecību gaismā.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Izcelt, kā Jēzus deva sievietēm iespēju publiski runāt un liecināt, pārkāpjot normas un ierobežojumus.*
- *Pārrunāt tos veidus, kuros sievietes atbalstīja Jēzu: sniedzot finansiālu palīdzību, izrādot viesmīlību, jūtot līdzti Viņam, ticot Viņam un pielūdzot Viņu.*

4. Priekšstats par Jēzu kā upuri/izpirkumu

Priekšstats par Jēzu kā upuri/izpirkumu uzliek sievietēm lielu slogu. Šis slogs

“Kļūst vēl smagāks tās mācekļības tradīcijas dēļ, kuras centrā ir uzpurēšanās, pašaieliedzība, gatavība ciest, pazemība un kalpošana. Dažas kristīgas sievietes, kuras cieš no vardarbības, sliecas identificēt sevi ar Jēzu kā izpirkuma upuri. Savās ciešanās viņas var justies tuvu Viņam, atsakoties no iespējas aktīvi pretoties ciešanām... Bezierunu sekošana norādījumiem būt pašaieliedzīgām, kalpot un paklausīt vīriešiem vēl jo

vairāk iedrošina vainīgos turpināt rīkoties vardarbīgi un stiprina struktūras, kas turpina radīt jaunus upurus.”³²

Tāpēc “doma, ka Jēzus ir izpirkums/upuris, var nostiprināt vardarbības struktūras un piesaistīt upuri savai lomai”³³. Ir svarīgi norādīt uz atšķirību starp vardarbības upura ciešanām un brīvprātīgām, apzinātām ciešanām citu labā, kā cieta mūsu Pestītājs.

“Tas, ka Dievs grib, lai krustā sistais dzīvotu un padara dzīvi iespējamu, vēstī sievietēm, kas cieš no vardarbības, ka arī Dievs grib, lai viņas dzīvotu, dzīvotu labu dzīvi. Bībeles izpratnē dzīvot nenožīmē tikai izdzīvot, bet gan dzīvot pilnvērtīgi, dzīvot labu dzīvi kopā ar pārējo radību brīvībā, mierā, priekā, mīlestībā un taisnīgumā.”³⁴

“Jēzus krustā sišana nepadara ciešanas svētas. Šis notikums joprojām liecina par tām vardarbības šausmām, kam pakļaujam citus.. Tā nerāda paraugu, kā panest ciešanas, bet gan liecina par Dieva vēlēšanos, lai nevienam citam nebūtu vairs jāizcieš tāda vardarbība. Augšāmcelšanās, atskārsme, ka Kristus parādījās mācekļiem un parādās mums, ir pārveidojušas, bet nekādā ziņā nav attaisnojušas ciešanas un nāvi.”³⁵

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Piedāvāt teolģisku pamatojumu uzskatam, ka Jēzus ir ne tikai upuris/izpirkums, bet arī tas, kurš ar savu augšāmcelšanos uzvarēja vardarbību.*
- *Iekļaut kristību un iesvētības mācību programmās vardarbības jautājumu, lai*

sagatavotu sievietes un vīriešus reālām dzīves situācijām.

5. Vēstules pāri evaņģēlijiem

Lai definētu sieviešu lomas un uzvedības kodu, tiek izmantoti atlasīti teksti. Par normu vairāk tiek uzskatīts Pāvila norādījums "sievietēm ciest klusu", nevis Jēzus atļauja ar asiņošanu sirgstošajai sievietei publiski runāt. Šo tekstu lieto daudz biežāk nekā Jēzus aicinājumu sievietei iet un sacīt (Jņ 20:17). Turklāt teksti bieži tiek izrauti no konteksta vai izmantoti, neminot to mērķauditoriju, ar nolūku, lai tie atbilstu kādai idejai vai nebūtu pretrunā Svētajiem Rakstiem.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Pievērst uzmanību Pāvila atzinīgajiem izteikumiem par sieviešu darbu un Vēstules galatiešiem 3:28, kas uzsver visu atšķirību izbeigšanos un mūsu vienotību Kristū.*

6. Burtiska Bībeles izpratne

Lielākā daļa kristiešu uzskata burtisku Bībeles izpratni par vienīgo veidu, kā palikt uzticīgiem Dieva aicinājumam.

“Tas apgrūtina Bībeles “šausmu stāstu”, kā, piemēram, Tamāras stāsts, kā arī androcentrisko tulkojumu, androcentriskā teksta satura, patriarhālās kanona un tradīciju aprakstu struktūras, patriarhālās seku vēstures un mizogīnijas izpausmju notušēšanas skaidrošanu teoloģijā.”³⁶

Baznīcas doktrīnām jāanalizē, kā tikt galā ar “teoloģiskajām pretrunām un teoloģisko sastingumu, kas neatkūst”, lai piemērotos mainīgajiem kontekstiem, perspektīvām, kultūrām, vērtībām un piepildītu to cerības, kuri cieš.

7. Teoloģiskie jēdzieni, kas ietekmē vardarbības upurus

No seksuālās vardarbības cietušajām sievietēm un bērniem ir grūti pieņemt uzskatu, ka Dievs ir vispēcīgs, visuresošs un vizinošs. Viņus moka vainas apziņa, jo Dievs visu ir redzējis. Viņi jūt dusmas, ka visvarenais, visuresošais Dievs nav viņiem palīdzējis. Tādēļ viņi bieži noliedz Dievu vai jūtas nodoti. Daži tradicionālās teoloģijas aspekti sliecas nolemt sievietes ciešanu, uzpurēšanās un kalpības pilnai dzīvei. Tas ir kļuvis par pamatu uzskatam, ka ciešanas ir Dieva sūtīta svētība personiskai garīgai izaugsmei un citu grēku izpirkšanai.

Kļūdainais apgalvojums, ka Dievs sūtījis savu vienīgo Dēlu ciest, dažkārt tiek izmantots, lai attaisnotu nepelnītas ciešanas. Tāda teoloģija nav ļāvusi upuriem

runāt, piespiežot viņus klusu paciest sāpes. Ciešanas pie krusta būtu jāinterpretē kā Dieva mīlestības izpausme, lai uzvarētu ļaunumu. Jēzus labprātīgā pašuzpurēšanās notika mūžīgas samierināšanas vārdā, kas padara jebkādas citas nepelnītas ciešanas nevajadzīgas. Tas, ka Jēzus augšāmcelšanās bija uzvara pār Viņa mokām, varētu atbrīvot sievietes no vienpusīgas identificēšanās ar Kristu cietēju. Tā vietā viņas varētu identificēt sevi ar Kristu uzvarētāju. Tas stimulētu viņas izrauties no vardarbības apburtā loka, bailēm, šabloniskiem uzskatiem un upura lomas.

Pēc Pāvila domām, Kristus atsvabinājis cilvēkus brīvībai, ne ciešanām (Gal 5:1). Dievs identificējis sevi ar Kristu, kurš ir upuris un izpirkums par mocītajiem un apspiestajiem.

"Krusts nav jāuztver kā aicinājums ciest, bet gan kā ieguldījums Lieldienām, jaunam, dzīvību nesošam sākumam, cieņas un spēka pilnām Lieldienām, dzīvības apliecinājumam un vienotības un kopības mantojumam."³⁷

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Iekļaut teoloģijā sieviešu viedokļus, izceļot sievietes vadošās lomās bibliskajos laikos un piedāvājot alternatīvas Bībeles tekstu interpretācijas.*

- *Atjaunot un pārveidot Dieva kā patriarhāla Tēva un Tiesneša tēlu, izmantojot dažādus Dieva tēlus (laipnais un stingrais Tēvs, taisnīgais un žēlsirdīgais Tiesnesis), Svētajos Rakstos sastopamos sievišķos un vīrišķos tēlus no dažādām kultūrām un personiskās pieredzes, piemēram, Dievs kā māte: 4Moz 11:12–13, 5Moz 32:18, Ps. 131:2, Jes. 42:14, 46:3–4, 49:15, 66:9; kā vecmāte: Ps. 22:9–10; kā mīlētājs, draugs, sieviete, kas cep maizi: Mt 13:33, Lk 13:220–21; kā lāču māte: Hoz. 13:8; kā Tas, kurš aplāj cilvēci ar siltu spārnu: Mt 23:37, Lk 13:34, Rt 2:12, Ps 17:8–9, 36:7, 57:2, 61:5, 91:4.*
- *Apzināt iespējas izmantot dzimuma ziņā neitrālus Dieva apzīmējumus, tādus kā Jahve un Jēzus, izteikums "Es esmu". Pārlasīt sieviešu un vīriešu kalpošanas piemērus: Apd 18:1–28, 1Kor 16:19, Rom 16:3–5.*

PAPILDLITERATŪRA

When the Truth Is Untrue: Sexual Abuse as Context for Communicating God. Helene Horsfjord. LWF Women No. 54 "Resist and Reduce Violence against Women." Geneva: LWF Publications, 2001

ATTĒ
LS
41.lp
p.

Teolģiskajam sastingumam nepieciešams atkusnis

8. To vadības modelis, kas kalpo

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

Baznīcā ir daudz labu vadītāju, kas izprot varu un to efektīvi izmanto. Bet ir daži vadītāji, kuri

- ir autoritāri un varu izmanto ļaunprātīgi,
- grib tikai kalpot citiem vai
- ir "neīsti kalpi", kas atsakās no savām tiesībām vadīt.

Sievietes ietilpst divās pēdējās kategorijās. Baznīcai jācenšas sekot kalpošanas modelim, kas aprakstīts Lūkas evaņģēlija 22:25–27, pēc kura augstākajam vadītājam jāklūst par kalpu visiem. Baznīcai jāatceras visi šie aspekti, iekams tā dodas palīgā vardarbības upuriem.

9. Bībeles lasījumi

Baznīcā izmantotie Bībeles lasījumi galvenokārt koncentrējas uz centrālajiem Bībeles personāžiem un tēmām, kas neatspoguļo Bībeles stāstījumos jau tā maz aprakstītos gadījumus, kad sievietēm bijusi vadoša loma. Tas var netieši veicināt sieviešu izspiešanu no vadošiem posteņiem.

"Lai skaidrāk apzinātos Baznīcas nākotni, mums nepieciešami visi stāsti, ko varam apkopot, sāpīgie un smagie tāpat kā skaistie un pacilājošie. Tikai tad, kad mums būs visi stāsti, mēs kā Baznīca sāksim uztvert sevi kā vienotu tautu."³⁸

Tas palīdzētu sievietēm, vīriešiem, jauniešiem un bērniem dzīvot un liecināt sarežģītajā mūsdienu pasaulē.

“Interpretācijas principiem, uz kuriem balstās Bībeles lasījumu izvēle, rūpīgi jāizvērtē, kādi bibliskie teksti par sievietēm tiek iekļauti lasījumos un kādi ne, kurā Baznīcas gada laikā tie atrodas un kādu nozīmi izsaka visi trīs lasījumi kopā.”³⁹

Bibliskajos tekstos sievietes bieži ir aprakstītas vai nu kā cilvēces lāsts, piemēram, Ieva un samariete, vai kā nevainojami paraugi, piemēram, Marija, Jēzus māte.

“Bez pieejamības visiem stāstiem, lai cik arī neskaidriem, Baznīca ir nabagāka. Mūsu rīcībā nav visi stāsti, kas mums vajadzīgi, lai veidotu personisko un draudžu dzīvi. Mēs visi, sievietes un vīrieši, varam noticēt, ka sievietes vienmēr bijušas klusas un marginālas stāstā par Dieva attiecībām ar cilvēkiem un ka tagadne un nākotne var vai nu turpināt šo pagātnes tradīciju, vai dramatiski un pēkšņi atteikties no tās.”⁴⁰

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Izcelt nevis otro radīšanas stāstu, kurā sieviete attēlota tikai kā vīrieša palīdzē (to bieži interpretē kā norādi uz sievietes pakļauto stāvokli un sievieti kā grēka un ciešanu iemeslu), bet pirmo (1Moz 1:27–28), kas izsaka ne tikai sievietes un vīrieša vienlīdzību radīšanas brīdī, bet arī to, ka tiem abiem piešķirta privilēģija un atbildība pārvaldīt visu radību.*
- *Iekļaut starp lasījumiem veiksmīgas sieviešu, piemēram, Mirjamas, Deboras,*

Esteres un Abigailas, vadības paraugus, lai izceltu sieviešu vadības nepieciešamību un svarīgumu.

- *Atklāt no jauna Mariju, Jēzus māti, ne tikai kā dievbijīgu, paklausīgu, padevīgu jaunu sievieti, bet arī kā to, kura atsaucās Dieva aicinājumam uzņemties izšķirošu lomu Dieva pestīšanas plānā bez sava saderinātā vai ģimenes piekrišanas. Viņā būtu jāsaskata sieviete, kas spēja saprast un izanalizēt sociāli politisko kontekstu, pieņemt radikālus, revolucionārus uzskatus un piekrist piedalīties Dieva pestīšanas misijā.*
- *Izmantot Vēstules efeziešiem 5:28, lai uzsvērtu kristoloģijā balstītas cieņas un mīlestības pilnas attiecības starp sievieti un vīrieti.*

ATTĒ

LS

43.lp

p.

Padarīt tuksnesi atkal auglīgu

10. Liturģijas

Liturģijās jāatvēr laiks, kurā ticīgie varētu dalīties dzīves pieredzē. Šo liturģijas elementu bieži uzskata par emocionālu un tāpēc mazāk svarīgu. Sievietes, kuras raksturo kā "emocionālas" būtnes, nevar pienest savus bagātīgos un daudzveidīgos liturģiskos izteikumus lietošanai galvenajos dievkalpojumos. Viņu pienesumam LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

jāpaliek pašu sieviešu lokā. Šis bagātīgais avots, ja to izmantotu, katrā ziņā vairotu ikviena ticīgā dievlūgšanas pieredzi.

“Sievietes ir stiprinājusi un joprojām stiprina Evaņģēlija brīvība un vienlīdzība, kas ietverta liturģijā, un tā pasludinātā cerība, ka dzīvība uzvarēs nāvi. Vienlaikus sievietes zina, ka Baznīca savā liturģijā parasti ir vairāk solījusi nekā devusi. Lai gan liturģija apstiprina visu kristiešu vienotību un vienlīdzību kristībā, tā bieži atzīst vienīgie vīriešu dāvanas vadīt.”⁴¹

Viena no iespējām palielināt sieviešu pienesumu būtu atcerēties liturģisko darbību, ko veica mācekle, dodot Jēzum mesiānisko svaidījumu ar dārgu eļļu, ikreiz, kad Baznīca piemin Jēzus ciešanas (Mt 26:6–13, Mk 14:3–9).

“Neraugoties uz mācekļu protestiem, Jēzus uzslavē sievietes rīcību un apsola, ka tā tiks minēta viņai par piemiņu visur, kur tiks sludināts Evaņģēlijs. Taču, kad Evaņģēlijs tika pierakstīts, sievietes vārds jau bija aizmirsts. Svarīgi pamanīt, ka stāsta konteksts un saturs ir pilnībā liturģiski – sieviete veic nozīmīgu un zināmu liturģisku darbību – svaidīšanu. Arī Jēzus apsolījums viņai ir liturģisks, tajā ietilpst pasludināšana un pieminēšana.”⁴²

Taču viņu nedrīkst sajaukt ar Mariju no Betānijas vai Mariju Magdalēnu.

Izņemot Baznīcas struktūru, teoloģiskus uzskatus un doktrīnas, kas iedibina un atbalsta vīriešu pārākumu, LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

Baznīca bieži ir noklusējusi vai slēpusi plašākai sabiedrībai vardarbības problēmu pret sievietēm. Dažas Baznīcas neapzināti piedalās vīriešu pārkuma saglabāšanā ikreiz, kad tās

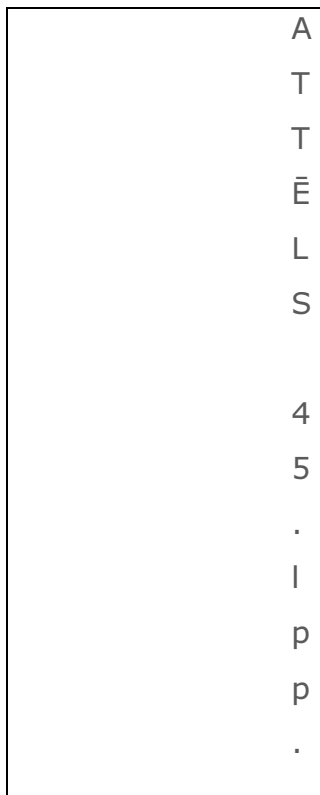
- neiebilst pret interpretācijām un doktrīnām, kas bieži attēlojušas sievietes kā grēka iemeslu, tādējādi leģitimējot viņu otršķirīgo statusu;
- pieņem ap vīrieti centrētu, patriarhālu un hierarhisku modeli, kas neļauj sievietēm pilnībā īstenot Dieva doto iespēju līdzdarboties Baznīcas misijā un kalpošanā;
- nosaka, kā sievietēm gērbties, izturēties, un viņām piemērotās lomas, piesaistot viņas ierobežotam, iepriekš noteiktam stāvoklim;
- nenovērtē dāvanas, ko sievietes, lielākā ticīgo kopiena, pieņemas Baznīcai: laiku, talantus un desmito tiesu;
- liedz sievietēm vienlīdzīgas tiesības piedalīties Baznīcas vadībā, ieņemt svarīgus amatus un tikt ordinētām, kaut gan citas kopienas Baznīcas atbalsta sieviešu izvirzīšanu vadošos amatos.

Jēzus solidaritāte ar sievietēm no visiem sabiedrības slāņiem, jo īpaši Viņa rūpes par atstumtajām sievietēm, Viņa apzinātā pozitīvā attieksme pret sievietēm, paceļoties pāri tradīcijām un normām, mūs pilnvaro rīkoties. Tas, ka sievietes bija kopā ar Jēzu ne tikai Viņa

dzīves un kalpošanas laikā, bet arī Viņa ciešanās un nāvē un vēl aiz tās, pēc augšāmcelšanās, uzsver nepieciešamību apliecināt un novērtēt sieviešu uzticību. Augšāmceltais Jēzus vispirms parādās sievietēm, kas pierāda, ka Jēzus gribēja, lai viņas piedalās Labās Vēsts pasludināšanā. Tas, ka Pāvils novērtē sieviešu ieguldījumu un sauc viņas par "darbabiedrēm", aicina mūs iedrošināt sievietes līdzdarboties dažādajās Baznīcas kalpošanas jomās.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Minēt liturģiskajās Jēzus ciešanu atcerēs mācekli, kura ar dārgu eļļu deva Jēzum mesiānisko svaidījumu.*
- *Liturģijā, Baznīcas dziesmās un Baznīcas publikācijās iekļaut dažādus, tostarp sievišķus, Dieva tēlus.*
- *Izvairīties lietot dzimumus diskriminējošus vai izslēdzošus izteicienus un atzīt sieviešu un bērnu radošo liturģiju nozīmi.*
- *Ļaut, lai liturģijas atspoguļo bagātīgos un daudzveidīgos lokālo kultūru kontekstus.*
- *Izstrādāt elastīgu kristīgā dievkalpojuma pamatformu, kas dotu iespēju dalīties dzīvā ķermeņa, prāta un dvēseles garīguma pieredzē.*

Ieslodzītais potenciāls

11. Reliģiskā ekstrēmisma atdzimšana

Ekstrēmo fundamentālistu kustību pieaugums akcentē vardarbību, no kuras cieš sievietes. Sievietēm ir grūti atzīties, ka viņas cieš no vardarbības ģimenē, jo tādas kustības liek viņām domāt, ka atzīstoties viņas noliedz Dieva klātbūtni savā dzīvē. Daudzas sievietes no dažām harizmātiskām grupām pat piedod vardarbību ģimenē, apgalvojot, ka "manu vīru kārdina velns". Vīrs saņem piedošanu, jo sieva uzskata, ka viņš ir varmācīgs tikai varmācības gara ietekmē. Viņas mēģina šo problēmu

slēpt, jo tā ir slikta liecība, baidīdamās no mācītāja un pārējo grupas locekļu kritikas.

Šo sieviešu teoloģija izraisa kaunu un psiholoģisku barjeru runāt par savām ciešanām. Tas ir rezignācijas teoloģijā balstīts ciešanu garīgums, pēc tā sievietēm dzīvē jāizpērk savi grēki. Vainas apziņa, doma par dēmonisku kārdinājumu un uzpurēšanos ir labi vardarbības ģimenē sabiedrotie, jo tie liek sievietēm, kuras baidās no sabiedrības vai draudzes nosodījuma, ciest klusējot.

POZITĪVAS DARBĪBAS, KAS BŪTU JĀVEIC

- *Baznīca varētu aizsākt un piedāvāt dialogu un starpkonfesionālu diskusiju par*
 - *saistību starp vardarbību un reliģiju;*
 - *oficiālās Baznīcas lomu vardarbības mazināšanā;*
 - *to, kā izprotam nevardarbību mūsu vardarbīgajā realitātē;*
 - *cilvēktiesībām un ticības brīvību;*
 - *reliģijas pasargāšanu no fanātisma;*
 - *nogalināšanu reliģijas vārdā;*
 - *reliģiskajiem ekstrēmistiem kā dedzīgiem ticīgajiem un domātājiem, nevis "apsēstajiem".*
- *Izmantot pētījumus no citām jomām, kā, piemēram, psiholoģija, lai izprastu fanātismu, tā būtību, izpausmes formas un veidus, kā to ierobežot.*

- *Vadīt diskusijas par to, kam ir tiesības sniegt interpretācijas un runāt reliģiju vārdā.*
- *No jauna pārskatīt pieņēmumu, ka sekularizācija ir ideālais modelis nāciju attīstībai, individuālisma un personības pārākumu pār sabiedrības interesēm un mūsu attieksmi pret Dievu, baznīcas tradīcijām, citām reliģiskām tradīcijām un to nozīmi mūsdienu kontekstos.*
- *Izanalizēt to personu agresīvo uzvedību, kas nav spējīga novērtēt un respektēt citas personas.*

PAPILDLITERATŪRA

Women's Prayer Services. Edited by Iben Gjerding and Katherine Kinnamon. Mystic, Connecticut, USA: Twenty-Third Publications, 1987.

Did I Betray the Gospel? The Letters of Paul and the Place of Women. S. Wesley Ariarajah. Geneva: WCC Publications, 1996.

Feminist Interpretation. The Bible in Women's Perspective. Luise Schrottroff, Silvia Schroer and Marie-Theres Wacker. Minneapolis: Augsburg Fortress, 1998.

She Who Is. The Mystery of God in Feminist Theological Discourse. Elizabeth A. Johnson. New York: The Crossroad Publishing Company, 1998.

Women and Jesus in Mark. A Japanese Feminist Perspective. Hisako Kinukawa. Maryknoll, New York: Orbis Books, 1994.

Lūgšana par sievietēm, kuras cieš no izvarošanas un fiziskas vardarbības. Pielikums IV B.

Jēzus mūs dziedina. Pielikums IV C.

Noslēgums

Šis dokuments aicina Baznīcu pozitīvi rīkoties un atbalstīt sievietes, lai tām nestu pilnvērtīgu dzīvi un lai tās izmantotu dažādās Dieva dotās dāvanas Baznīcas dzīves bagātināšanai un liecības stiprināšanai. Sievietes savu uzticību ir pierādījušas. Bet vai Baznīca kā institūcija ir solidarizējusies ar sievietēm, tāpat kā to savas dzīves un kalpošanas laikā darījis Jēzus? Baznīca ir sagatavojusi ceļu daudzām atbrīvošanas akcijām. Vardarbības izskaušana pret sievietēm varētu kļūt par vienu no tām.

PIEZĪMES

ATTĒLS

50.lpp.

Drošs patvērumš

PIELIKUMI

1. PADOMI UPURIEM

A. Ko jūs varat darīt, lai pasargātu sevi ⁴³

1. Pārrunājiet notiekošo ar draudzeni/draugu vai radnieci/radinieku, kurai/kuram uzticaties. Viņi var sniegt jums nenovērtējamu palīdzību.
2. Iepazīstieties ar vietējo vardarbības apkarošanas programmu ģimenē, lai iegūtu informāciju par likumiem un sabiedrības sniegto atbalstu, t. i., patvērumu, padomdošanu, juridisko palīdzību, pirms tas jums ir nepieciešams. Tas var palīdzēt jums izstrādāt plānu, kā izvairīties no briesmām.
3. Palūdziet savu ģimenes ārstu vai draudzeni nofotografēt jūsu savainojumus, t. i., sasitumus, nobrāzumus, zilumus zem acīm utt., parūpējieties, lai tie tiktu pievienoti jūsu veselības kartei vai novietoti drošā vietā kopā ar notikušā aprakstu. Šī informācija noderēs jums, ja nākotnē izlemsiet vērsties tiesā, lai pieprasītu orderi par aizliegumu jums tuvoties, ierosinātu krimināltiesu vai iegūtu bērnu aizbildniecības tiesības, ja tādas būtu nepieciešamas.

4. Vienojieties ar kādu kaimiņu par signālu, lai dotu zīmi, ka jums vajadzīga palīdzība, piemēram, dienas laikā iedegt lieveņa apgaismojumu vai aizvērt kāda konkrēta loga žalūzijas.
5. Glabājiet kādā slepenā vietā naudu, lai varētu to izmantot ārkārtas situācijā vai ja pieņemat lēmumu aiziet, noteikti atlieciet arī dažas monētas, lai nepieciešamības gadījumā varētu zvanīt no telefona automāta. Jūs varat arī ielikt somā lieku drēbju kārtu, rezerves brilles, svarīgus juridiskus dokumentus utt. sev un saviem bērniem, un palūdziet kaimiņienei (kaimiņam) un/vai draudzenei (draugam) to paglabāt kopā ar otru atslēgu komplektu gadījumam, ja jums nekavējoties jāpamet mājas.
6. Ja nolemjat aiziet, neaizmirstiet paņemt līdzī svarīgus dokumentus, piemēram, dzimšanas apliecību, pasi, veselības apdrošināšanas polises, personas vai vadītāja apliecību, vakcināciju grāmatiņu, čeku grāmatiņu, zāļu receptes, pārtikas talonus, sociālās apdrošināšanas polises utt. gan jums, gan jūsu bērniem.

B. Bībeles teksti mierinājumam

Ps 7:1-4, 6, 8-11; 10; 12; 13; 16:7-9, 11; 17; 20; 23;
25:1-5; 27:1-3, 7-9; 30:1-5; 31:14-16; 35:22-28;
38:6-10; 43; 46:1-8; 55:1-8; 62:2-7; 70; 77:1-4, 6-
9, 11-14; 103:6-8, 11, 12; 116:3, 4, 8-11, 15, 16;
121; 139:1-24; 143:4-8; 145:13-21

Jes 40; 41:10-13; 43:1-3; 49:15

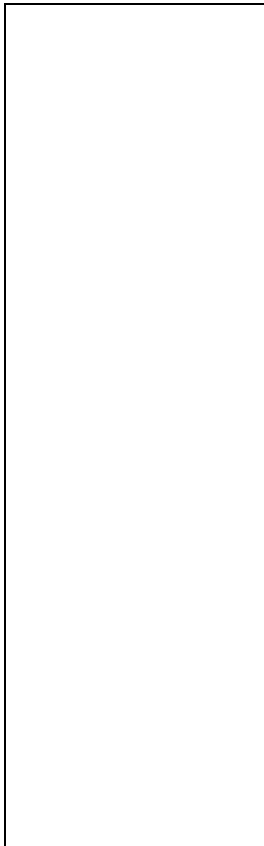
Īj 21:7,9, 14-16

Mt 11:28-30

Lk 11:5-13

Rom 8:18-25, 29

Jņ 14:27; 16:21-24

Atrast ceļu augšup

II. PADOMI PERSONĀM, KAS PALĪDZ VARDARBĪBAS
UPURIEM

A. Kā identificēt sievietes, kuras tiek sistas

Kaut gan ikviena sieviete var kļūt par sievieti, kuru sit, iespējams, ka viņa neuzdrošinās atklāt pārciesto vardarbību ar to saistītā sabiedriskā nosodījuma un kauna dēļ. Viņa var to slēpt, lai izvairītos no jaunām mokām. Taču trenēta acs var pamanīt šādas pazīmes: pašcieņas trūkums, nedrošība, vēlme izpatikt, nespēja domāt par nākotni, depresija, pašnāvnieciskas tieksmes, pēkšņas garastāvokļa maiņas, nervozitāte, aizkaitināmība un nespēja koncentrēties.

Sievietei var rasties arī pašdestruktīvas tieksmes, tādas kā narkotiku vai alkohola lietošana vai pārgalvīga braukšana. Viņa var ievainot sevi vai saslimt ar ēšanas slimībām. Viņai var uznākt galējas atkarības un neatkarības lēkmes, kuru laikā viņa pārmaiņus vaino citus un sevi pašu. Viņa svārstās starp vēlēšanos atriebties pāridarītājam un viņu attaisnot. Viņa var arī uzdot jautājumus: kāda tam visam jēga, vai tas ir mans liktenis, vai tad visiem nav vienalga? – un tamlīdzīgi.

B. Kā identificēt vīriešus, kuri sit sievietes

Šādi vīrieši iedalās divos vispārējos tipos:

- antisociālais tips, kurš nespēj sevi kontrolēt, ir ļoti viegli sakaitināms un izturas vardarbīgi lielākajā daļā situāciju;
- klasiskais tips, kurš izturas vardarbīgi tikai pret sievietēm, ar kurām viņam ir tuvas attiecības, un viņu bērniem.

Vīriešiem, kuri pieder otrajam tipam, ir eksplozīvs raksturs, kas izpaužas vienīgi privātajā dzīvē. Sabiedrībā viņi izturas patīkami un pieklājīgi, bet viņiem ir ļoti zema pašcieņa, un viņi jūt nepieciešamību kontrolēt cilvēkus un notikumus. Viņi baidās nonākt "zaudētāja" lomā un tāpēc ir ļoti greizsirdīgi. Viņi var iztēloties, ka sieva ir viņiem neuzticīga, un apvainot un sist viņu tikai par to, ka viņa ir sarunājusies ar citiem vīriešiem. Viņi var būt ļoti aizdomīgi un pastāvīgi pārbaudīt savas sievas personiskās mantas, lai atrastu "sliktas uzvedības" pierādījumus, pratināt viņu vai bieži zvanīt, lai pārbaudītu, ko viņa dara.

Vīriešiem, kuri sit sievietes, bieži ir ļoti stingri un tradicionāli uzskati par sievietēm un viņu lomām. Viņi alkst pierādīt savu pārākumu, vismaz sirdami savas sievas vai draudzenes. Šie vīrieši parasti ir ļoti atkarīgi no sievietēm un bieži nezina, kā sakārtot savu ikdienas dzīvi. Viņiem ir grūti sadraudzēties, izteikt savas jūtas un brīvi komunicēt. Iespējams, ka viņi ir redzējuši, kā tēvs sit māti, vai bērnībā paši tikuši sisti. Viņi neuzņemas atbildību par savu negatīvo izturēšanos un pilnībā neatzīst vai vispār noliedz savu vardarbīgo rīcību.

Palīdzība upurim izdziedināties un vardarbības vaininiekam nožēlot izdarīto un laboties ir pati samierināšanas būtība. Taču īpaši jā rūpējas, lai samierināšana no upura puses nebūtu identiska ar samierināšanu no vardarbības vaininieka puses.

C. Kā izprast izvarošanas upurus

Upura rehabilitācija norisinās vairākos posmos, sākot ar iejaukšanos, kurai seko ilgi atbalsta sniegšanas gadi.

“Pirmo posmu sauc par “izvarošanas traumas sindromu”, kurā upuris pārdzīvo dezorientāciju un normālo aizsardzības mehānismu traucējumus, šoku, bailes (tostarp bailes no atriebības), satraukumu, noslēgšanos sevī, raudāšanas lēkmes, pēkšņus emociju izvirdumus, pašpārmetumus, uzmācīgas atmiņas par izvarošanas detaļām un citus klasiskus pēctraumas simptomus, kā, piemēram, slikti sapņi, bezmiegs, izbīlis, pārspīlēta piesardzība, un fiziskus simptomus – nelabumu un galvassāpes.”⁴⁴

Otrais posms ir tā sauktā riebuma jeb viltus atveseļošanās stadija.⁴⁵ Šis posms var ilgt vairākus mēnešus vai gadus, kuru laikā upuris šķietami ir pārvarējis traumu un spēj atsākt normālu dzīvi. Šajā posmā upuri jāpārlicina, ka padomdevēju negarlaiko vai nekaitina upura apsēstība ar noziegumu.

Trešais posms ir “integrācijas” stadija, taču ikviens atgādinājums par pagātni var atsaukt atmiņā pārdzīvotās šausmas.

D. Kas jādara, ja sieviete jums atklāj, ka cieš no vardarbības⁴⁶

1. **Radiet drošības un labvēlības atmosfēru, lai vardarbību pārcietušie upuri runātu.** Upuri ļoti labi jūt, ka nav gaidīti. Ja LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publicēts mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

izvietosiet plakātus, izplatīsit informāciju, runāsit par vardarbību, kas tiek vērsta pret sievietēm, upuri sāks pie jums nākt.

2. **Ticiet stāstītajam.** Daudziem upuriem, ja viņas uzdrošinās runāt, draud vēl nežēlīgāka vardarbība. Dažkārt vardarbības vaininieks ir kāds, ko jūs pazīstat un kam ticat, tādēļ upuris var baidīties, ka stāstīto apšaubīsiet. Uzslavējiet un iedrošiniet upuri. Lai atklātu notikušo, nepieciešama drosme un spēks, un var būt svarīgi upurim to pateikt.
3. **Legitimējiet jūtas.** Upuri baidās, bieži jūtas apkaunotas un dažreiz baidās, ka jūk prātā, ja viņas naktīs murgo vai atkal un atkal pārdzīvo notikušo. Šīs izjūtas ir normālas ikvienam cilvēkam, kurš piedzīvojis tādu krīzi.
4. **Uzsveriet drošību.** Upuri bieži pilnībā neatklāj un noliedz sāpes, ko izjūt, un draudus viņu labklājībai. Ja sarunās ar viņām lietosiet vārdu "drošība", tas var viņām palīdzēt padarīt personisko drošību par prioritāti.
5. **Aplieciniet, ka upuris NAV vainīgs.** Daudzas kultūras sievietēm iegalvo, ka vardarbībā vainojamas viņas pašas. Iespējams, ka jums var rasties vēlēšanās stingri pateikt: "Tu neesi to pelnījusi," vai: "Es neticu, ka tā ir tava vaina."
6. **Cieniet, atbalstiet un paveriet iespējas.** Iespējams, ka jūs skaidri zināt, ko upurim vajadzētu darīt. Piemēram, jūs varbūt gribat, lai sieviete, kuru sit, aiziet no vīra. Bet, ja dosiet viņai pavēles vai viņu izrīkosiet, jūs savā ziņā rīkosieties tieši tāpat kā pāridarītājs. Labāk informējiet viņu par jūsu kopienā pieejamiem resursiem un iespējām.

Varbūt sieviete nezina, kādās organizācijās meklēt palīdzību. Atbalstiet viņas pieņemtos lēmumus, pat ja tie ne vienmēr jums patīk vai jūs domājat citādi. Jūsu atbalsts šobrīd varbūt palīdzēs sievieti pieņemt citus lēmumus vēlāk. Palīdziet viņai vismaz nedaudz paplašināt rīcības iespējas. Varbūt jūs kopā izdomāsi kādu neparastu rīcības plānu, ko sieviete viena nespētu atrast. Ja sieviete izlemj palikt kopā ar vīrieti, kurš viņai noteikti atkal darīs pāri, viņa var būt, ka jūs viņu atstāsi likteņa varā. Tāpēc būtu derīgi pateikt: "Ja tu paliksi ar viņu, es uztraukšos par tavu drošību, taču tu vienmēr vari vērsties pie manis pēc palīdzības, ja nepieciešams." Varbūt jūs spēsi palīdzēt viņai atrast jaunas iespējas, kā justies drošākai, paliekot ģimenē, un izmantot citus pieejamos resursus, lai viņa vēlāk piekristu doties prom.

7. Atcerieties citus ģimenes locekļus un draugus. Ja vardarbība tiek vērstā pret kādu sievieti, viņa nav vienīgais upuris. Piemēram, redzētais kaitē arī bērniem, kuri kļūst par vardarbības aculieciniekiem ģimenē. Cilvēki, kuri mīl izvarošanas upurus, cieš līdz ar viņām. Ģimenēs, kurās vērojamas incesta pazīmes, izkropļotās ģimenes locekļu attiecības kaitē ikvienam. Dažreiz sievietes uz drosmīgu rīcību var mudināt apziņa, ka arī bērni cieš no vardarbības, kas viņas skar tieši.

8. Upuri pārciestās vardarbības dēļ var piedzīvot garīgu krīzi. Teoloģiskais atbalsts ir tikpat svarīgs kā sociālais un ekonomiskais atbalsts. Ieklausieties upuru pārdomās par ticību, jo tās var sniegt jums svarīgas atziņas. Sniedziet labu informāciju par daudzajiem stiprajiem lomu modeļiem Bībelē, kā arī par to, kā seksims ietekmēja tradīciju. Atklājiet viņām mīlestības pilnu Dievu, nevis Dievu tiesnesi. Mums labi jāsaprotas atbildēt uz jautājumiem: kāpēc Dievs to pieļāva vai kur bija Dievs, kad es cietu? Apzinieties, ka dziedināšanā un kopienas sniegtajā palīdzībā cietušajām ir klāt žēlastība. Dievs aicina

mūs “.. pasludināt apcietinātiem atsvabināšanu un saistītiem pilnīgu brīvību.” (Jes 61:1)

Upurim vispirms jābūt pārlicinātam, ka tas, ko viņš uztic klausītājam, paliks strikti konfidenciāls. Ja nepieciešams, jāvienojas par to, kādu sarunas daļu/daļas drīkst atklāt un kam.

ATTĒL S 54.lpp.

Atbalsts un solidaritāte

III. VĪRIEŠU SOLIDARITĀTES ORGANIZĀCIJAS

A. Kā vīrieši varētu palīdzēt izbeigt vīriešu vardarbību pret sievietēm

1. Studējiet, saskatiet un izprotiet

- socializācijas procesu un tā ietekmi uz ģimeni, sabiedrību un baznīcu;
- vīrišķīgumu un sievišķīgumu;
- dzimumu nevienlīdzību un lomu stereotipus;
- varas koncepciju un varas attiecības;
- vardarbības saknes;

- saiknes starp struktūrām, situācijām un sociālajiem spēkiem, kas izraisa konfliktus starp sievietēm un vīriešiem.
2. **Analizējiet** savus personiskos uzskatus un rīcību, kas varētu veicināt seksismu un vardarbību, un strādājiet ar sevi, lai tos izmainītu.
 3. **Protestējiet** pret izsmejošām piezīmēm un anekdotēm par sievietēm.
 4. **Nepērciet** žurnālus, grāmatas, videofilmas, plakātus, mūzikas ierakstus vai jebkādas mākslas priekšmetus, kas attēlo sievietes kā seksa vai vardarbības objektus. Uzraugiet pasaules tīmekli un ziņojiet par pornogrāfijas lapām.
 5. **Atbalstiet** tos kandidātus uz vadošiem posteņiem, kuri iestājas par pilnīgu sociālu, ekonomisku un politisku sieviešu vienlīdzību. Aktīvi pretojieties kandidātiem, kuri ir pazīstami kā sieviešu nīdēji.
 6. **Piesaistiet** lielāku finansējumu no vardarbības cietušo sieviešu patvērumiem un izvarošanas upuru krīžu centriem. Brīvprātīgi piesakieties, ja nepieciešami vīrieši aģitācijai izglītības iestādēs, jauniešu centros un politisko partiju sanāksmēs.
 7. **Organizējiet** vīriešu grupas baznīcā un sabiedrībā vai pievienojieties tām, lai apkarotu seksismu un vardarbību. Atbalstiet sieviešu kustības, kas strādā pie vardarbības izbeigšanas pret sievietēm. Godiniet vīriešus, kuri rāda jaunus solidaritātes un pozitīvas attieksmes paraugus pret sievietēm.

B. "Jauna advokāta piemērs meiteņu tirdzniecības apkarošanā"⁴⁷

Vienkāršs piemērs ir Džoši kunga, jauna advokāta Nepālā, rīcība meiteņu tirdzniecības apkarošanā. Reiz, apmeklējams ciematu, Džoši kungs ieraudzīja vīrieti, kurš sita savu sievu. Viņš lūdza, lai vīrietis pārtrauc to darīt. Vīrietis teica, ka viņš varot sist savu sievu, kā vien viņam patīkot, jo sievietē esot viņa īpašums. "Vai tu esi stiprāks?" Džoši kungs jautāja. Atbilde bija: jā. "Tad kas gan tu esi par vīrieti, ja sit kādu, kurš ir vājāks par tevi?" advokāts jautāja. Vīrietis atbildēja: "Labi, es saprotu, ko tu gribi teikt," un pārtrauca sist savu sievu. Džoši kungs apšaubīja ciemata iedzīvotāju vīrišķības modeli, liekot vīriešiem pārdomāt to citā gaismā.

C. "Baltās lentītes kampaņa"⁴⁸

Vēl viens paraugs ir "Baltās lentītes kampaņa", kas uzskaita desmit punktus, ko katrs vīrietis varētu ievērot, lai palīdzētu izbeigt vīriešu vardarbību pret sievietēm:

1. Ieklausieties sievietēs, mācieties no sievietēm.
2. Ievāciet informāciju par vardarbības problēmu.
3. Noskaidrojiet, kāpēc daži vīrieši izturas vardarbīgi.

4. Valkājiet baltu lentīti.
5. Aizrādiet, ja kāds lieto sievietes diskriminējošus izteicienus vai stāsta anekdotes, kas pazemo sievietes.
6. Iemācieties identificēt un apkarot seksuālo uzmākšanos un vardarbību savā darba vietā, skolā un ģimenē.
7. Atbalstiet lokālās sieviešu programmas.
8. Pārdomājiet, vai arī jūsu izturēšanās nevar veicināt šo problēmu.
9. Strādājiet pie ilgtermiņa risinājumiem.
10. Iesaistieties "Baltās lentītes kampaņas" izglītojošos pasākumos.

ATT ĒLS 56.l pp.

Ticība un cerība

IV. GARĪGAIS ATBALSTS

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

A. Svētie Raksti kā vērtīgs ceļvedis krīzes situācijā

Rakstu vietas, kas atgādina par Dieva klātbūtni mūsu pārbaudījumos, bailēs, šaubās un šausminošās situācijās, sniedz spēcīgu atbalstu.

Lasiet Ps 22:2–3, 15–16; 23; 27; 55:2–9; Jes. 52:2, 7–10; Rom 8:31–39.

B. Lūgšana par sievietēm, kuras cieš no izvarošanas un fiziskas vardarbības⁴⁹

Mīlestības Dievs, dzirdi manu lūgšanu. Es nāku pie Tevis ievainota un pārgurusi, dusmīga un sāpināta. Turi mani un noslauki manas asaras. Palīdzi man saprast, ka es nebiju vainīga pie šī neprāta. Nāc man līdzīl gājā ceļā cauri tumsas ielejai. Esi kopā ar mani, kad jūtos visu pamesta. Neatstāj vienu manu dvēseli, jo šobrīd es nespēju novērtēt, nespēju pat apzināties dzīvības dāvanu, ko esi man devis.

Rādi man, kā pieņemt gādību, ko man izrāda tie, kuri mani mīl, un tie, kuri par mani aizlūdz, jo īpaši brīžos, kad pati nespēju atrast vārdus, lai lūgtu. Izlej pār mani savu dziedinošo Garu, lēnprātīgais Dievs, lai mana dvēsele atkal uzelpotu un atdzimtu cerībai un mīlestībai.

Visu to un visu, ko Tu uzskati par man vajadzīgu, es lūdzu Tev. Āmen.

Autore nezināma

C. Jēzu, dziedini mūs⁵⁰

Vadītāja: Jēzu, cilvēku draugs, Tu dziedināji kānaniēšu sievas, svešnieces, meitu, šī sieva nāca pie Tevis, jūdu mācītāja. Dāvādams viņai dzīvību, Tu atklāji mums, ka mēs esam viena, mīlestības cienīga tauta. Tagad mēs nākam pie Tevis, garā līdzinādamās tai mātei, lai lūgtu par pasaules dziedināšanu, sacīdamas:

Kopā: Jēzu, dziedini mūs.

Vadītāja: Mēs lūdzam par šo zemi, kas cieš no pašas cirstām rasisma, alkatības, genocīda pret iedzimtajiem un trūcīgo apspiešanas brūcēm, māci mums, ka diženumu var atrast vienīgi taisnīgumā, augstsirdībā un līdzjūtībā. Mēs lūdzam:

Kopā: Jēzu, dziedini mūs.

Vadītāja: Par mieru visu tautu starpā. Lai sausie kauli, kas guļ kaujas laukos un tirānu izraktajos masu kapos, atdzimst kā augšāmceltā cilvēce, kuras mērķis ir miers un labklājība visā pasaulē. Mēs lūdzam:

Kopā: Jēzu, dziedini mūs.

Vadītāja: Par tevi, Baznīca, sašķeltu, maldos grimušu, bieži neiecietīgu. Mēs izberžam acis, cerēdamas attīrīt savus skatienus un nenolaist tos no tevis. Bet mūsu acis aptumšo maldu, baiļu un šaubu migla. Sūti mums sava gudrības Gara gaismu, lai tā mūs vada, un dziedināšanu tavā mīlestībā. Mēs lūdzam:

Kopā: Jēzu, dziedini mūs.

Vadītāja: Par tiem, kurus minēsim šajā pulcēšanās reizē, jo šiem cilvēkiem nepieciešama dziedināšana un mūsu lūgšanas:
(*klātesošie nosauc vārdus*)

Un tā šodien, svinot izlīguma mielastu, mēs uzticam tavai žēlastībai visus dzīvos un pateicamies Tev par to mūsu mīļo dzīvēm, kuri tagad teic tavu godību debesīs.

(*Irēna Sentonga, Sanfrancisko, Kalifornija, ASV*)

D. Litānija dziedināšanai no seksuālas uzņēmības⁵¹

Vadītāja/s: Dieva, pēc kura tēla radīti vīrieši un sievietes, vārdā.

Kopā: Āmen.

Vadītāja/s: Mēs atzīstamies, ka domās, vārdos un darbos neesam cienījuši tavu tēlu cits citā, mēs esam zaimojuši Tevi, pazemodami cits citu, mēs esam novērsušies no gudrības avota un paļāvušies uz savu muļķību.

Kopā: Atbrīvo mūs šodien.

Vadītāja/s: No nepieciešamības par katru cenu visu noklusēt, no nepieciešamības slēpties aiz Baznīcas.

Kopā: Atbrīvo mūs.

Vadītāja/s: No kārdinājuma nodot savu pārlicību diplomātijas vārdā un izplatīt melus savtīgu apsvērumu dēļ.

Kopā: Atbrīvo mūs.

Vadītāja/s: Mēs ticam, ka viņpus mūsu sāpēm

Kopā: Ir dziedināšana.

Vadītāja/s: Viņpus salauztām dzīvēm

Kopā: Ir atjaunošanās.

Vadītāja/s: Viņpus pāridarījumam

Kopā: Ir piedošana.

Vadītāja/s: Ka viņpus klusēšanas ir izpratne

un līdz ar šo izpratni dzimst mīlestība.

(Ekumeniskā centra kapelas dievkalpojums, 1994. gada 3. novembris, Ženēva, Šveice)

V. PLF PADOMES SĒŽU LĒMUMI VARDARBĪBAS JAUTĀJUMĀ
PRET SIEVIETĒM

1992. g. PLF sēde

[Madrasa] Čenai, Indija

Identificējusi sieviešu tiesību pārkāpumus no vīriešu (un arī sieviešu) puses kā vienu no PLF Misijas un attīstības departamenta nodaļas "Sievietes baznīcā un sabiedrībā" (MAD-SBS) rīcības programmas prioritātēm, padome rekomendēja sekot stratēģijām, kas uzskaitītas MAD-SBS publikācijā "Skaidrs rīcības plāns" (1992) 19.–20. lpp.:

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

“Nodot atklātībai sieviešu tiesību pārkāpumus, kuros vainojami vīrieši, sociālās, politiskās un ekonomiskās struktūras un pašas sievietes.

Baznīcai var būt izšķiroša loma cietušo sieviešu un visas sabiedrības atveseļošanā un atjaunošanā, ja tā

- atteiksies no nerakstītā likuma klusēt par vardarbības un seksualitātes jautājumiem;
- sāks visaptverošu dažādu vardarbības formu izpēti, lai labāk izprastu, kā tās tiek plānotas un īstenotas un kādi faktori veicina to izplatību;
- atzīs, ka vardarbība pret sievietēm ir realitāte, nevis mīts un ka sievietēm bieži netic, ja viņas atklāj savus sāpīgos pārdzīvojumus;
- teiks sprediķus un radīs iespējas iegūt informāciju par vardarbības jautājumu dažādos izglītības līmeņos (sākot no svētdienas skolu programmām līdz sagatavošanai kristībām un iesvētes mācībām, un visos Baznīcas rīkotajos kristīgās izglītības pasākumos);
- organizēs seminārus vīriešiem un sievietēm, lai kopīgi identificētu visus vardarbības veidus, noskaidrotu to cēloņus un spertu soļus to novēršanai;
- radīs sievietēm drošu un stabilu telpu, kurā pārrunāt piedzīvoto;
- sniegs vardarbības upuriem patvērumu un palīdzēs meklēt reālus risinājumus;
- izveidos komisijas vardarbības atspoguļojuma uzraudzībai medijos un protesta akciju plānošanai;
- aicinās izmainīt likumus, tradīcijas un prakses, kas diskriminē sievietes, un kļūs par pārmaiņu virzītājspēku.”

1993. g. PLF sēde

Kristiansana, Norvēģija

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

Balstoties uz Misijas un attīstības departamenta direktora ziņojumu, kurā aplūkoti jautājumi par visā pasaulē aktuālo vardarbības problēmu pret sievietēm, un

“tā kā vardarbība inficējusi visu sabiedrību, ieskaitot Baznīcas, padome

NOBALSOJA par to, lai mudinātu dalībbaznīcas

- iesaistīties izpētes darbā un izglītot par vardarbību pret sievietēm, kā tika nolemts PLF septītajā asamblejā, jo īpaši iesaistot izglītojošajās programmās, kas aplūko visas vardarbības formas pret sievietēm (vardarbību ģimenē, kā arī seksuālo, rasu, reproduktīvo, psiholoģisko un institucionālo vardarbību), garīdzniecību un [lajus];
- no jauna izvērtēt un pārskatīt izglītības, jo īpaši kristīgās izglītības gan bērniem, gan pieaugušajiem, koncepciju;
- nodrošināt sociālu atbalstu un praktisku palīdzību upuriem/izdzīvojušām un tiem cilvēkiem, kuri strādā ar šādām sievietēm un vardarbības vaininiekiem;
- iesaistīties sociālās politikas un likumdošanas, kas aizsargātu sievietes, popularizēšanas darbā;
- izstrādāt stratēģijas un rīcības plānus, kurus varētu izmantot seksuālās vardarbības un uzmākšanās gadījumos Baznīcas iekšienē, kā arī izveidot forumu, kurā varētu brīvi diskutēt par seksuālo vardarbību;
- atbalstīt daudzās sieviešu organizācijas, kas aktīvi iesaistās sieviešu vardarbības problēmas risināšanā, un turklāt
- lūgt attiecīgos PLF departamentus izstrādāt koordinētu rīcības plānu, lai iepazīstinātu dalībbaznīcas ar padomes lēmumu un nodrošinātu baznīcām

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publicēts mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

resursus vardarbības problēmas risināšanai, ņemot vērā rekomendācijas no Luterāņu sieviešu starptautiskās apspriedes (Mehiko, 1989. g. jūlijs) un atbilstošus baznīcu, ANO un citu organizāciju lēmumus.”

(*LWF Documentation* No. 33, “People of God – People of Nations”, Geneva: LWF Publications, 1993. g. septembris, 120. lpp.)

1993. g. PLF sēde

Ženēva, Šveice

“Padome nobalsoja

- pretoties visām vardarbības izpausmēm un formām pret sievietēm, nedomājot par ieradumiem, tradīcijām un reliģiskiem apsvērumiem, kas varētu tikt piesaukti, lai attaisnotu tāda veida vardarbību, jo īpaši sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu;
- mudināt dalībbaznīcas rīkoties, lai sabiedrībā un draudzēs izskaustu visas vardarbības formas pret sievietēm un sieviešu ekspluatāciju;
- atbalstīt 1993. g. pieņemto ANO “Deklarāciju par vardarbības novēršanu pret sievietēm”, tostarp nostāju, ka sieviešu tirdzniecība ir vardarbības forma;
- izcelt ANO ģenerālasamblejas izsludinātās “Ceturtās vispasaules konferences par sievietēm” (Pekina, 1995. g.) nozīmi, kuras darba kārtībā iekļauti šie un citi sievietēm svarīgi jautājumi, un pozitīvi vērtēt LPF dalībbaznīcu piedalīšanos šajā konferencē.”

(LWF Documentation No. 35, "An Agenda for Communion". Geneva: LWF Publications, 1994. g. septembris, 95. lpp.)

1999. g. PLF sēde

BRATISLAVA, SLOVĀKIJAS REPUBLIKA

"Cilvēktiesības sievietēm.

Pasaules luterāņu federācijas devītā asambleja paziņoja: "Sieviešu tiesības ir cilvēktiesības. Sievietes nesamērīgi ietekmē nevienlīdzīgā resursu sadale; no sabiedrības izstumtās bēgļu grupās, iezemiešu populācijās un ieslodzīto vidū sievietes ir visneaizsargātākās. Daudzviet sievietes tiek izslēgtas no mantojuma un īpašuma tiesībām un viņām ir grūtāk iegūt darba iemaņas un izglītību. Vardarbība pret sievietēm sabiedrībā ir plaši izplatīta un notiek arī Baznīcā un kristīgās ģimenēs. Vardarbību noklusē, ignorē, netieši akceptē un reizēm atbalsta, izmantojot Bībeles interpretācijas. Mums jāatzīst tas, ka Baznīca grēko, pieļaudama vardarbību pret sievietēm, jo īpaši sieviešu aizskaršanu Baznīcas iekšienē.

Misijas un attīstības departamenta nodaļa "Sievietes Baznīcā un sabiedrībā" nodarbojas ar visām vardarbības formām pret sievietēm un strādā pie vienlīdzīgas sabiedrības izveidošanas, kurā valdītu cieņa pret cilvēku neatkarīgi no viņa dzimuma."

Padome nobalsoja

- iedrošināt visas dalībbaznīcas neizvairīties no sāpīgā vardarbības jautājuma pret sievietēm tajās izpausmes formās, kas raksturīgas katrai situācijai;
- lūgt nodaļu "Sievietes baznīcā un sabiedrībā" ierosināt veidus, kā baznīcām varētu palīdzēt risināt šo problēmu."

(LWF Documentation No. 44, "The Gospel Transforming Cultures". Geneva: LWF Publications, 1999. g. septembris, 158. lpp.)

2000. g. PLF sēde

TURKU, SOMIJA

"Tika atgādināts, ka pagājušajā gadā nodaļa "Sievietes baznīcā un sabiedrībā" (SBS) saņēma uzdevumu ierosināt veidus, kā palīdzēt baznīcām risināt vardarbības problēmu pret sievietēm. Komisijai sākotnēji tika iesniegts dokumenta "Baznīcas saka nē vardarbībai pret sievietēm" pirmais variants, kurā bija izklāstīts viens veids, lai komisijas locekļi izteiktu savus ierosinājumus un komentārus, iekams turpinājās darbs pie dokumenta galīgā variantā, kas padomei bija jāapstiprina nākamajā gadā. Taču, ņemot vērā jautājuma aktualitāti, komisija ir lūgusi, tiklīdz dokumentā būs iekļauti tās komentāri, nodot dokumentu dalībbaznīcām lietošanai dažādās situācijās un papildināšanai, nevis gaidīt vēl vienu gadu, līdz dokumentu apstiprinās padome.

Tika ierosināts, ka dokumentu varētu atbalstīt padomes rezolūcija. Taču pēc diskusijas tika nolemts iekļaut komisijas komentārus dokumentā un izplatīt dokumenta pirmo variantu dalībbaznīcām tūlītējai lietošanai un izvērtēšanai. Dokumentu

pavadīs ģenerāļsekretāra vēstule, kurā viņš paskaidros notiekošo, lūgs, lai dalībbaznīcas pievērs tam uzmanību un ierosina citus veidus, kā risināt vardarbības problēmu pret sievietēm. Vienlaikus ar komisiju ar pirmo variantu iepazīs padomes locekļi.”

(PLF padomes sēdes protokols, Turku, Somija, 2000. g. jūnijs, 163., 164. paragrāfs)

2001. g. PLF sēde

Ženēva, Šveice

“13.1. Baznīcas saka nē vardarbībai pret sievietēm.

Priekšsēdētājs atgādināja, ka padome 2000. g. jūnija sēdē lūdza izplatīt dokumenta “Baznīcas saka nē vardarbībai pret sievietēm” pirmo variantu dalībbaznīcām tūlītējai lietošanai un izvērtēšanai. Programmas komisija ir saņēmusi ziņojumu par procesu, saņemtajiem vērtējumiem un izteiktajiem ierosinājumiem un ir apmierināta ar pozitīvo dokumenta novērtējumu. Sēdes gaitā savu vērtējumu izteica arī citas programmu un pastāvīgās komisijas.

Padome apsprieda un atbalstīja ierosinājumu izmainīt sākotnējo rekomendāciju, lai iekļautu īpašajā komisijā dokumenta galīgā varianta izstrādei Starptautiskās humānās palīdzības nodaļas programmu komisijas pārstāvi. Atbildot uz izteiktajām bažām par to, ka sākotnējās rekomendācijas pēdējā punktā minēts divu gadu laika posms, padome atbalstīja grozījumu un

NOBALSOJA

- pieņemt dokumentu ar nosacījumu, ka tajā tiks iestrādāti no programmu un pastāvīgajām komisijām, kā arī no PLF dalībbaznīcām saņemtie ierosinājumi un papildinājumi;
- izveidot īpašu komisiju, kuras sastāvā ietilps pieci padomes locekļi (divi Misijas un attīstības departamenta pārstāvji, viens Starptautisko jautājumu un cilvēktiesību departamenta pārstāvis, viens Teoloģijas un izglītības departamenta pārstāvis un viens Starptautiskās humānās palīdzības departamenta pārstāvis), izmaiņu izskatīšanai un dokumenta apstiprināšanai publikācijai;
- pagarināt termiņu dokumenta vērtējumu iesniegšanai;
- līdz 2001. gada decembrim sagatavot dokumentu publicēšanai angļu valodā, kā ar pārtulkot un sagatavot dokumentu publicēšanai franču, spāņu un vācu valodā, un
- atbalstīt dalībbaznīcas, kas vēlas pārtulkot dokumentu vietējās valodās, un steidzami iepazīstināt ar to baznīcu vadītājus, laju darbiniekus, visu dalībbaznīcu draudžu mācītājus, garīgos seminārus un sieviešu pārstāves.

Šīs īpašās komisijas locekļu izvēli uzticēt Kandidātu izvirzīšanas komisijai. Padomes lēmums reģistrēts ar numuru 6.5.”

(PLF padomes sēdes protokols, Ženēva, 2001. g. jūnijs, 179.–186. paragrāfi)

“6.5. Īpašās komisijas locekļu apstiprināšana

Saskaņā ar lēmumu izveidot īpašu komisiju piecu padomes locekļu sastāvā (skat. lēmumu 13.3.), padome pēc Kandidātu izvirzīšanas komisijas rekomendācijas

NOBALSOJA

apstiprināt īpašu komisiju, kura darbosies līdz 2001. gada decembra beigām un kuras sastāvā ietilps

Mācītāja Dr. Kasja Ālstranda

TEOLOĢIJAS UN IZGLĪTĪBAS DEPARTAMENTS

Mācītājs Torbjorns Arnasons

**STARPTAUTISKO JAUTĀJUMU UN CILVĒKTIESĪBU
DEPARTAMENTS**

Bīskaps Džozefs Pols Bvumbve

MISIJAS UN ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTS

Mācītāja Dr. Prasanna Kumari

STARPTAUTISKĀS HUMĀNĀS PALĪDZĪBAS DEPARTAMENTS

Mācītāja Agnese Pangianszki

MISIJAS UN ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTS

Komisijas locekļu uzdevums ir pārskatīt labojumus un pieņemt dokumentu "*Baznīcas saka nē vardarbībai pret sievietēm*" publicēšanai.

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

(PLF padomes sēdes protokols, Ženēva 2001. g. jūnijs, 4. lpp.)

¹ "From Solidarity to Accountability. Letter from the Decade Festival – Churches in Solidarity with Women", izdevumā *"Together on the Way, Official Report of the Eighth Assembly of the World Council"*, edited by Diane Kessler. Geneva: WWC Publications, 1999, 243.lpp.

² *LWF Documentation* No.44, "The Gospel Transforming Cultures." Geneva: LWF Publications, 1999.g. septembris, 158.lpp.

³ *Platform for Action and the Beijing Declaration*. Fourth World Conference on Women. Beijing, 1995.g. septembris, 113. – 115. par., 25.lpp.

⁴ “Needed: A New Model of Masculinity to Stop Violence against Girls and Women.” Ruth Finney Hayward, senior advisor, United Nations Children’s Fund (UNICEF). Katmandu, 1997.g. jūlijs

⁵ Turpat

⁶ „Gewalt gegen Frauen als Thema der Kirche (Teil II)“. Vorgelegt im Auftrag des Rates der EKD. Ein Bericht in zwei Teilen. Theologische Reflexion. Hanover: Evangelical Church in Germany, 1999. 3. lpp. Skat. arī www.ekd.de/EKD-Texte/2110_1866.html

⁷ “Sexual and Reproductive Health Briefing Cards.” Family Care International. New York, 2000.

⁸ *Platform for Action and Beijing Declaration*. Fourth World Conference on Women. Beijing. 1995.g. septembris, 113. – 115. par. 73.-74. lpp.

⁹ “Cycles of Violence.” Priscilla Singh, rakstā “Resist and Reduce Violence against Women”, žurnālā *Women* No.54., 2001.g. augusts. Geneva: LWF Publications, 9.lpp.

¹⁰ “The Context for Feminist Theologizing: Violence Against Women/ Women Against Violence.” Corinne Scott, krājumā *Feminist Theology: Perspectives and Praxis*. Edited by Prasanna Kumari, Chennai: Gurukul Theological College, 1998, 349. lpp.

¹¹ „Gewalt gegen Frauen als Thema der Kirche (Teil II)“. Vorgelegt im Auftrag des Rates der EKD. Ein Bericht in zwei Teilen. Theologische Reflexion.

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

Hanover: Evangelical Church in Germany, 1999. 5. lpp. Skat. arī
www.ekd.de/EKD-Texte/2110_1866.html

^{12a} Duluth Domestic Intervention Project, 206 West Fourth St., Duluth,
Minnesota 55806, USA

^{12b} Diagramma 5.4. , *The Cry of Tamar. Violence against Women and the
Church's Response*. Pamela Cooper-White, Minneapolis, Minnesota: Fortress
Press, 1995, 107.lpp.

¹³ Turpat, 106.lpp.

¹⁴ "Keeping the Faith: Questions and Answers for the Abused Woman." Mary
Fortune. San Francisco; Harper&Row, 1987

¹⁵ "Cycles of Violence." Priscilla Singh, rakstā "Resist and Reduce Violence
against Women", žurnālā *Women* No.54., 2001.g. augusts. Geneva: LWF
Publications, 14.lpp.

¹⁶ "Ties that Bind: Domestic Violence against Women." Elisabeth Schüssler
Fiorenza, krājumā *Women Resisting Violence: Spirituality for Life*. Edited by
Mary John Mamanzan, Mercy Amba Oduyoye, Elsa Tamez, J. Shannon
Clarkson, Mary C.Grey and Letty Russell. New York: Orbis Books, 1996,
39.lpp.

¹⁷ „Gewalt gegen Frauen als Thema der Kirche (Teil I)“. Vorgelegt im Auftrag
des Rates der EKD. Ein Bericht in zwei Teilen. Theologische Reflexion.
Hanover: Evangelical Church in Germany, 1997, 14.lpp.

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

¹⁸ "Recognising and Naming Power." Ranjini Wickramaratne-Rebera, rakstā *In God's Image*, Journal of Asiatic Women's Resource Centre for Culture and Theology. Vol.17, No.1 Kuala Lumpur, 1998

¹⁹ "Sexual and Reproductive Health Briefing Cards." Family Care International. New York, 2000.

²⁰ *She Who Is. The Mystery of God in Feminist Theological Discourse.* Elizabeth A. Johnson. New York: The Crossroad Publishing Company, 1998, 23.lpp.

²¹ "Review and Appraisal of the Implementation of the Beijing Platform for Action." *Report of the Secretary General*. E/CN.6/2000/PC/2. New York: United Nations. 2000.g. 19.janvāris. 13.lpp.

²² "The Progress of Nations," 7.lpp. Sources FGM. Nahid Toubia. 1996.g. janvāra pārstrādātais variants, kas balstās autores pētījumā *Female Genital Mutilation: A Call for Global Action*. Revised ed. New York: Women Ink, 1995. (United Nations Population Division, "World Population Prospects: The 1994 Revision." 1997.)

²³ *Women and Jesus in Mark. A Japanese Feminist Perspective.* Hisako Kinukawa. New York: Orbis Books, 1994, 11.lpp.

²⁴ Turpat.

²⁵ Newsletter of Rahab Ministries. Bangkok, March, 2000

LLSTA tulkojums no oriģinālteksta, publiskots mājas lapā www.sieviesuordinacija.lv

²⁶ *The Cry of Tamar. Violence Against Women and the Church's Response.*
Pamela Cooper-White, Minneapolis, Minnesota: Fortress Press, 1995, 82.lpp.

²⁷ *Against Rape.* Andrea Medea and Kathleen Thompson. New York:
Noonday Press, 1974, 11. lpp.

²⁸ "Alternative Assessment of Women and Media Based on NGO Reviews of
Beijing Platform for Action." Coordinated by Isis International-Manila on
behalf of Women Action 2000, 38.-39.lpp.

²⁹ *Women and Jesus in Mark: A Japanese Feminist Perspective.* Hisako
Kinukawa. New York: Orbis Books, 1994, 10.lpp.

³⁰ *She Who Is. The Mystery of God in Feminist Theological Discourse.*
Elizabeth A. Johnson. New York: The Crossroad Publishing Company, 1998,
4.-5.lpp.

³¹ Turpat.

³² „Gewalt gegen Frauen als Thema der Kirche (Teil II)“. Vorgelegt im Auftrag
des Rates der EKD. Ein Bericht in zwei Teilen. Theologische Reflexion.
Hanover: Evangelical Church in Germany, 1999. 20. lpp. Skat. arī
www.ekd.de/EKD-Texte/2110_1866.html

³³ Turpat, 21.lpp.

³⁴ Turpat, 26.lpp.

³⁵ "The Transformation of Suffering: A Biblical and Theological Perspective" izdevumā *Christianity, Patriarchy and Abuse*. Joanne Carlson Brown and Carole R. Bohn. New York: Pilgrim, 1989, 145.lpp.

³⁶ *Feminist Interpretation. The Bible in Women's Perspective*. Luise Schrottroff, Silvia Schroer and Marie-Theres Wacker. Minneapolis, Minnesota: Augsburg Fortress, 1998, 153.-160.lpp.

³⁷ Turpat.

³⁸ "Foreword: Telling Stories." Marjorie Procter-Smith krājumā *Remembering the Women*. Compiled and annotated by J. Frank Henderson. Chicago, Illinois: Liturgy Training Publications, 1999, viii lpp.

³⁹ *Women Invisible in Church and Theology*. Elizabeth Schüssler Fiorenza and Mary Collins. Concilium: 182 (6/1985): Feminist Theology. Edinburgh: T&T Clark Ltd., 52.lpp.

⁴⁰ "Foreword: Telling Stories." Marjorie Procter-Smith krājumā *Remembering the Women*. Compiled and annotated by J. Frank Henderson. Chicago, Illinois: Liturgy Training Publications, 1999, viii lpp.

⁴¹ *Women Invisible in Church and Theology*. Elizabeth Schüssler Fiorenza and Mary Collins. Concilium: 182 (6/1985): Feminist Theology. Edinburgh: T&T Clark Ltd., 51.-52.lpp.

⁴² *In Her Own Rite. Constructing Feminist Liturgical Tradition.* Marjorie Procter-Smith. Nashville, Tennessee: Abingdon Press, 1990.

⁴³ "If You Are Being Abused at Home... You Are Not Alone." The Family Violence Prevention Fund, USA.

⁴⁴ *The Cry of Tamar. Violence Against Women and the Church's Response.* Pamela Cooper-White, Minneapolis, Minnesota: Fortress Press, 1995, 82.lpp.

⁴⁵ *Rape Victims in Crisis.* Ann Wolbert Burgess and Lynda Holstrom. Bowie, Maryland: Robert J. Brady Co., 1979.

⁴⁶ "Women and Development: Crisis and Alternative Visions." Ecumenical Institute Bossey seminar, Geneva, 4.-14.jūnijs, 1992.

⁴⁷ "Needed: A New Model of Masculinity to Stop Violence against Girls and Women." Ruth Finney Hayward, senior advisor, United Nations Children's Fund (UNICEF). Katmandu, 1997.g. jūlijs

⁴⁸ "Baltās lentītes kampaņas" ('White Ribbon Campaign') izdota brošūra. 1600-365 Bloor St. East, Toronto, Ontario, Canada

⁴⁹ "Sing Out Our Visions. Prayers, Poems and reflections by Women." An ecumenical collection produced in cooperation with the Justice for Women Working Group of the National Council of the Churches of Christ in the USA (Ekumēniskis izdevums, sastādīts sadarbībā ar ASV Kristus baznīcu nacionālās padomes Sieviešu tiesību aizstāvības darba grupu.). Edited by Jean Martensen. Minneapolis, Minnesota: Augsburg Fortress, 1998, 53.lpp.

⁵⁰ Turpat, 64.lpp.

⁵¹ Turpat, 65.lpp.